

**Diagnoza
lokalnych zasobów
i potrzeb w zakresie usług
społecznych dla gminy
Otwock**

Mazowsze.
serce Polski

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Łączymy

Aktywizujemy

Wspieramy

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

- 00-844 Warszawa, ul. Grzybowska 80/82
- tel. 22 376 85 00, e-mail: mcps@mcps.com.pl
- www.mcps.com.pl

Dokument wytworzono w okresie wrzesień 2024 – styczeń 2025 r.

Opracowanie: IBC Advisory Spółka Akcyjna oraz Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Wykaz używanych pojęć i skrótów	5
Wprowadzenie.....	7
Najważniejsze wnioski	9
I. Demografia	9
II. Sytuacja gospodarcza gminy	9
III. Lokalne zasoby usług społecznych	9
IV. Pomoc społeczna	9
V. Charakterystyka usług społecznych dla osób starszych w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	10
VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych	11
VII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych	12
VIII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych	13
IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	14
X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Otwock w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	15
Rozdział I Diagnoza lokalnych zasobów gminy Otwock w zakresie usług społecznych w świetle analizy Danych zastanych	16
I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej	16
II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych	18
III. Analiza świadczonych usług społecznych	20
Rozdział II Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego mieszkańców gminy Otwock	26
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	26
II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów.....	28
Rozdział III Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Otwock	50
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	50
II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	52
III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych	53
IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji	56

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)	58
VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy	59
Spis tabel.....	61
Spis wykresów	62

WYKAZ UŻYWANYCH POJĘĆ I SKRÓTÓW

CAPI –wywiad bezpośredni (ang. Computer Assisted Personal Interview).

CAWI – ankieta online (ang. Computer Assisted Web Interview).

CATI – wywiad telefoniczny (ang. Computer-Assisted Telephone Interviewing).

CUS – Centrum Usług Społecznych.

Deinstytucjonalizacja – rozumiana nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki długoterminowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

Diagnoza – Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych na Mazowszu.

DPS – Dom Pomocy Społecznej.

EFS – Europejski Fundusz Społeczny.

FEPŻ – Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową.

Gmina – podstawowa jednostka samorządu terytorialnego w Polsce, odpowiedzialna za lokalne sprawy publiczne. Jest najmniejszym szczeblem administracji publicznej, obejmującym obszar jednej lub kilku miejscowości.

GUS - Główny Urząd Statystyczny.

JOPS – Jednostka Organizacyjna Pomocy Społecznej.

LPDI - Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

MGOPS – Miejsko Gminny Ośrodek pomocy Społecznej.

NGO – organizacja pozarządowa (ang. Non-Governmental Organisations).

NSP – Narodowy Spis Powszechny.

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej.

Osoba w wieku poprodukcyjnym – zaczyna się po 60 roku życia dla kobiet i po 65 roku życia dla mężczyzn, zgodnie z ustawowym wiekiem emerytalnym.

Osoba w wieku produkcyjnym – przedział wiekowy obejmuje osoby od 18 do 60 lat dla kobiet i od 18 do 65 lat dla mężczyzn.

Osoba w wieku przedprodukcyjnym – osoba, która jeszcze nie osiągnęła wieku, w którym może podjąć pracę zawodową i w związku z tym nie uczestniczy w rynku pracy.

OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej.

Przemoc domowa – formy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej lub emocjonalnej agresji stosowanej w relacjach rodzinnych lub bliskich, gdzie jedna osoba lub grupa osób sprawuje kontrolę nad inną.

Przyrost naturalny – różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów na danym obszarze w określonym czasie, zazwyczaj w ciągu roku. Jest jednym z podstawowych wskaźników demograficznych służących do oceny czy populacja danego kraju lub regionu rośnie, maleje, czy pozostaje na stabilnym poziomie.

REGON – Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej.

Usługi społeczne – działania i programy realizowane przez państwo, samorządy lokalne lub organizacje pozarządowe, mające na celu wspieranie dobrostanu społecznego i zaspokajanie podstawowych potrzeb obywateli. Ich głównym celem jest pomoc osobom, które z różnych powodów (np. ekonomicznych, zdrowotnych, społecznych) nie są w stanie samodzielnie zadbać o siebie lub poprawić swojej sytuacji życiowej.

WPROWADZENIE

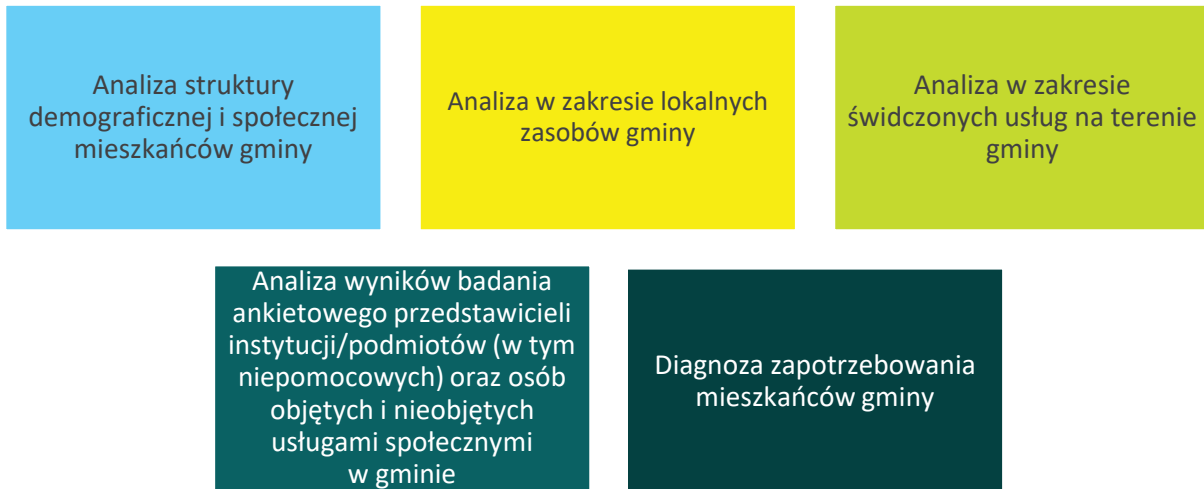
Organizowanie usług społecznych, obok polityki zabezpieczenia dochodu są współcześnie najważniejszym komponentem polityk publicznych państwa w zakresie realizowanej polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje.

W jednostkach samorządu terytorialnego rozwój usług społecznych, powinien wspierać proces deinstytucjonalizacji rozumiany nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki całodobowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania. Zmiany w zakresie DI będą następowały w pierwszej kolejności poprzez uruchamianie nowych usług i nowych miejsc świadczenia usług w tzw. środowisku, tak by zapełnić obecnie istniejącą lukę pomiędzy opieką domową a instytucjonalną opieką całodobową.

Aby sprostać wyzwaniom związanym z rozwojem usług społecznych i deinstytucjonalizacji na poziomie gmin i powiatów, niezbędne jest przygotowanie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych (LPDI). Jednym z elementów LPDI jest dokonanie pogłębionej diagnozy stanu istniejącego i potrzeb społeczności lokalnej co do zakresu oraz form funkcjonowania i rozwoju usług społecznych.

Dlatego też głównym celem „Diagnozy lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych w województwie mazowieckim” (zwanej dalej Diagnozą) jest kompleksowa ocena stanu i potrzeb sektora usług społecznych w gminach i powiatach Mazowsza. Diagnoza zawiera analizę obecnych zasobów oraz ocenę potrzeb mieszkańców województwa, szczególnie w kontekście opieki nad osobami starszymi, z niepełnosprawnościami, bezdomnymi, w kryzysie zdrowia psychicznego oraz dla rodzin z dziećmi w tym z dziećmi z niepełnosprawnościami. Niniejszy dokument stanowi raport częściowy z Diagnozy i dotyczy gminy miejskiej Otwock w powiecie otwockim. Diagnoza składała się z 5 głównych komponentów badawczych. Tworzą one pełny obraz sytuacji w zakresie zasobów i potrzeb sektora usług społecznych w gminie Otwock oraz przedstawiają analizę zasobów i potrzeb kadrowych instytucji w tej jednostce samorządu terytorialnego.

Rysunek 1. Komponenty badawcze diagnozy.

Źródło: Opracowanie własne IBC.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

I. Demografia

Gminę Otwock zamieszkiwało na koniec 2023 roku 43 895 osób z czego 23 165 to kobiety a 20 730 to mężczyźni. Spośród ogółu ludności: 8 084 mieszkańców to osoby w wieku przedprodukcyjnym, 24 860 mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, 10 951 mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym. Struktura demograficzna świadczy o procesie starzenia się społeczeństwa.

II. Sytuacja gospodarcza gminy

Z uzyskanych danych dotyczących sytuacji gospodarczej gminy wynika, że dochody per capita są niższe od średniej powiatowej i niższe od średniej wojewódzkiej. Natomiast liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców przewyższa średnią wskaźnika dla powiatu i jest niższa od średniej wskaźnika dla województwa.

III. Lokalne zasoby usług społecznych

Na terenie gminy w maju 2024 r. było zarejestrowanych 175 organizacji.

W przypadku placówek niepomocowych w gminie funkcjonują: biblioteka publiczna, miejski ośrodek kultury turystyki i sportu, 7 przychodni i ośrodków zdrowia prowadzonych przez różne podmioty.

W gminie Otwock zlokalizowane są następujące gminne i powiatowe placówki wsparcia (w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej): ośrodek pomocy społecznej, 3 domy pomocy społecznej, środowiskowy dom samopomocy, ośrodek interwencji kryzysowej, 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 świetlice środowiskowe (opiekuńczo-wychowawcze), spółdzielnia socjalna, dzienny dom pobytu, Klub seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku.

W ramach projektów gmina oferuje także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę opieki wytchnieniowej oraz asystentury osobistej.

IV. Pomoc społeczna

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS w Gminie Otwock pokazuje, że dominującą formą wsparcia są świadczenia pieniężne. W 2023 r. ze świadczeń w tej formie skorzystało 945 osób. W tym samym okresie świadczenia w formie niepieniężnej otrzymało 534 osoby. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej pomoc uzyskiwali w przeważającej części mężczyźni i osoby w wieku produkcyjnym.

Wśród głównych powodów przyznawania pomocy społecznej przez OPS w Gminie Otwock w 2023 r. należy wymienić następujące: ubóstwo (595 rodzin), długotrwałą lub ciężką chorobę (492 rodziny), niepełnosprawność (425 rodzin), bezrobocie (180 rodzin), potrzebę ochrony macierzyństwa (85 rodzin).

W 2023 roku w gminie Otwock przeprowadzono 3 959 wywiadów środowiskowych, które objęły 1025 rodzin, liczących łącznie 1627 osób. Praca socjalna została skierowana do 607 rodzin, w których znajdowało się łącznie 1001 osób. W tym samym roku zawarto 10 kontraktów socjalnych, które objęły łącznie 10 osób.

V. Charakterystyka usług społecznych dla osób starszych w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Na terenie gminy liczba osób starszych wynosiła 10 951, co stanowiło 24,95% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 276 rodzin spośród osób starszych z czego 211 z nich było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 381 członków tych rodzin, co stanowi 0,87% ogółu mieszkańców gminy.

W gminie Otwock usługi opiekuńcze świadczone dla 205 osób na łączną kwotę 1 839 233 zł.

W obszarze usług dla osób starszych w gminie Otwock funkcjonują: dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku prowadzony przez powiat (z 37 miejscami), dzienny dom pobytu (z 20 miejscami), Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub seniora.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock dobrze wspiera osoby starsze (39% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z nich).

Opinia o tym czy usługi oferowane przez gminę Otwock osobom starszym są wystarczające jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że usługi są niewystarczające (27% ankietowanych) niż wystarczające (19% ankietowanych), natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (27% wystarczające, 24% niewystarczające).

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gminy Otwock jest trudne (41% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Z analizy formularzy badawczych najczęściej osoby starsze w ciągu ostatnich 3 lat korzystały w gminie Otwock z następujących usług:

- rodzinnych domów pomocy
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- teleopieki
- dziennych ośrodków wsparcia.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- dzienne ośrodki wsparcia.

VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według NSP w gminie Otwock zamieszkiwało 5 907 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku, niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 425 rodzin zamieszkujących gminę Otwock, w których żyło łącznie 626 osób. Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano zasiłki okresowe dla 32 osób w kwocie 46 535 zł.

W ramach projektów gmina oferuje także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę opieki wytchnieniowej oraz asystentury osobistej.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców opinia na temat oceny wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę Otwock jest podzielona. O ile beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że gmina źle wspiera osoby niepełnosprawne (33% ankietowanych) niż dobrze wspiera (31% ankietowanych), to mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (28% dobrze wspiera, 10% źle wspiera).

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminę Otwock dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (29% beneficjenci usług społecznych, 26% niekorzystający z nich).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Otwock jest trudne (25% beneficjenci usług społecznych, 34% niekorzystający z nich).

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystali z następujących usług:

- teleopieki
- działań rehabilitacyjnych
- wsparcia w postaci dodatkowych usług np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami
- dziennych ośrodków wsparcia.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (opieka wytchnieniowa)
- opieka w domu organizowana przez gminę
- działania rehabilitacyjne.

VII. Charakterystyka usług społecznych dla **osób w kryzysie bezdomności** w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 42 rodzinom, obejmującym 45 osób, co stanowi 0,1% populacji.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock dobrze wspiera osoby w kryzysie bezdomności (31% beneficjenci usług społecznych, 20% niekorzystający z nich).

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gminę Otwock są niewystarczające (46% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gminy Otwock jest trudne (48% beneficjenci usług społecznych, 43% niekorzystający z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie bezdomności z terenu gminy Otwock w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- punktów pomocy doraźnej
- mieszkań treningowych i wspomaganych.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- schronisk dla osób bezdomnych
- noclegowni, ogrzewalni
- usług wspierających integrację społeczno-zawodową osób w kryzysie bezdomności.

VIII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Analiza statystyk OPS w gminie Otwock wskazuje, że w 2023 roku 492 rodziny były objęte świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystało w 2023 roku 27 rodzin, w których funkcjonowało 39 osób. Narkomania występowała jako powód udzielania pomocy społecznej w 6 rodzinach.

Na przeciwdziałanie narkomanii gmina przeznaczyła 20 000 zł, a w przypadku przeciwdziałania alkoholizmowi 1 540 000 złotych. W 2023 roku przyznano 106 zasiłków okresowych z tytułu długotrwałej choroby na łączną kwotę 201 697 zł.

W obszarze usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Otwock nie funkcjonuje ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Gmina świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Świadczone były 23 osobom, co kosztowało 176 412 zł.

Na terenie gminy funkcjonują jednostki organizacyjne pomocy społecznej wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego prowadzone przez powiat: dom pomocy społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (z 38 miejscami), dom pomocy społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (z 21 miejscami), środowiskowy dom samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych (z 40 miejscami), warsztat terapii zajęciowej.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock źle wspiera osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (33% beneficjenci usług społecznych, 27% niekorzystający z nich).

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę Otwock są niewystarczające (40% beneficjenci usług społecznych, 32% niekorzystający z nich).

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gminy Otwock jest trudne (43% beneficjenci usług społecznych, 52% niekorzystający z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gminy Otwock w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia
- dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- opieka w domu organizowana przez gminę

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w Gminie Otwock w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według danych GUS W 2023 roku, w gminie Otwock, zamieszkiwało 8 084 osób w wieku przedprodukcyjnym co stanowiło 18,42% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej rodziny z dziećmi stanowiły 19,42% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach mieszkało łącznie 795 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 91 i stanowiły 39,74% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 82 i stanowiły 35,81% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 33 i stanowiły 14,41% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 18 i stanowiły 7,86% wszystkich rodzin, rodzin z 5 dziećmi było 3 i stanowiły 1,31% wszystkich rodzin, rodzin z 6 i więcej dziećmi było 2 i stanowiły 0,87% wszystkich rodzin. W 2023 roku pomocą społeczną objęto 87 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 237 osób.

W 2023 r. w gminie Otwock świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" otrzymało 202 dzieci co stanowiło koszt 128 664 zł. Pracą 4 asystentów rodziny objęto 63 rodziny. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej wyniósł 1 015 735 zł. W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 12 400 736 zł.

Na terenie gminy funkcjonują placówki wsparcia dla rodzin z dziećmi i są to: 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 świetlice środowiskowe (opiekuńczo-wychowawcze), ośrodek interwencji kryzysowej prowadzony przez powiat.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock dobrze wspiera rodziny z dziećmi (39% beneficjenci usług społecznych, 45% niekorzystający z nich).

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminę Otwock są wystarczające (38% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z nich).

Opinia o stopniu trudności w uzyskaniu usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gminy Otwock jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że uzyskanie ww. usług jest łatwe (27% ankietowanych) niż jest trudne (23% badanych). Natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia usług społecznych mają odwrotne zdanie (31% ankietowanych uznało, że jest łatwe, 24% badanych, że jest trudne).

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gminy Otwock w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- poradnictwa, warsztatów, terapii.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- poradnictwo, warsztaty, terapie
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Otwock w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Większość przedstawicieli badanych instytucji w gminie mają wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanym pojęciem deinstytucjonalizacji.

Dwóch z czterech przedstawicieli badanych instytucji podziela zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, osoby starsze, osoby, które potrzebują umieszczenia w DPS, osoby z niepełnosprawnościami (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w gminie Otwock to: brak środków finansowych, brak wystarczających zasobów kadrowych oraz brak wystarczających zasobów w zakresie infrastruktury.

Instytucje zgłaszają umiarkowaną gotowość do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – raczej niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – raczej niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – raczej gotowe.

Dwóch z czterech przedstawicieli badanych instytucji w gminie Otwock słyszeli o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych i pozytywnie ją oceniają. Połowa ankietowanych przyznała, że w ich gminie lub powiecie funkcjonuje Centrum Usług Społecznych.

Dwóch z czterech przedstawicieli badanych instytucji, którzy mają świadomość działania na ich terenie organizacji pozarządowych, deklaruje doświadczenie współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi. Doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu oceniono pozytywnie.

ROZDZIAŁ I

DIAGNOZA LOKALNYCH ZASOBÓW GMINY OTWOCK W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIETLE ANALIZY DANYCH ZASTANYCH

I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 grudnia 2023 roku liczba mieszkańców gminy Otwock wyniosła 43 895 osób. Przyrost naturalny w gminie jest ujemny i kształtuje się na poziomie -252 osoby w 2023 roku. Saldo migracyjne jest dodatnie i wynosi 28 osób. W strukturze demograficznej przeważały kobiety, które stanowiły 52,77% liczby mieszkańców.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w gminie Otwock w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba ludności	43 895	15 847	11 658
Gęstość zaludnienia	927,8	311,5	234,9
Przyrost naturalny	-252	-56	-30
Saldo migracji	28	72	31
Kobiety na 100 mężczyzn	112	106	101
Liczba i % osób w wieku przedprodukcyjnym	8 084, 18,42%	3 232, 21,1%	2 341, 19,79%
w tym K	3 901	1 587	1 139
w tym M	4 183	1 645	1 202
Liczba i % osób w wieku produkcyjnym	24 860, 56,64%	8 937, 56,4%	6 753, 58,08%
w tym K	11 907	4 696	3 589
w tym M	12 953	4 242	3 164
Liczba i % osób 65+	10 951, 24,95%	3 678, 22,5%	1 672, 22,13%
w tym K	7 357	2 416	1 672
w tym M	3 594	1 262	892

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Struktura ludności gminy Otwock wskazuje na proces starzenia się społeczeństwa. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 roku przypadało 44 osoby w wieku poprodukcyjnym. Inne wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy w 2023 roku obejmowały:

- liczbę 77 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
- wartość 136 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym

- współczynnik obciążenia demograficznego osób starszych wyniósł 34,40%
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wynosił 24,95%, w tym dla kobiet 16,76%, a dla mężczyzn 8,19%.

Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w gminie Otwock w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Dochody gminy per capita	6 204,29 zł	7 345,17 zł	7 388,45 zł
Dochody własne per capita	4 015,86 zł	3 699,27 zł	2 813,98 zł
Podmioty w REGON/1000 mieszk.	163	129,25	99

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Tabela 2 ukazuje podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą gminy Otwock w 2023 roku. W zestawieniu uwzględniono dochody gminy per capita, dochody własne per capita oraz liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dla lepszego zobrazowania pozycji gminy, wartości te porównano ze średnimi wynikami dla powiatu oraz województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Z przedstawionych danych wynika, że dochody gminy per capita są niższe od średniej powiatowej i wojewódzkiej (choć wskaźniki dochodów własnych przewyższają te wskaźniki). Natomiast liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych przewyższa wskaźniki dla powiatu i województwa. Świadczy to o potencjale rozwoju ekonomicznego gminy.

Tabela 3. Kapitał społeczny w gminie Otwock w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba organizacji pozarządowych	175	55,6	38
NGO/ 1000 mieszk.	3,99	3,15	3,41
Frekwencja w wyborach samorządowe	60,68%	61,0% ⁶	58,92%
Frekwencja w wyborach parlamentarne	81,24%	81,9%	73,86%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie NGO.pl oraz Państwowej Komisji Wyborczej.

Tabela 3 przedstawia wybrane wskaźniki społeczne dotyczące gminy Otwock w 2023 roku, w porównaniu do średnich wartości dla powiatu oraz województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Analiza obejmuje liczbę organizacji pozarządowych (NGO) oraz ich liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dodatkowo zestawiono frekwencję w wyborach samorządowych i parlamentarnych, co pozwala na ocenę poziomu zaangażowania obywatelskiego mieszkańców gminy w stosunku do szerszego kontekstu regionalnego. W przypadku wskaźników dotyczących NGO są one wyższe od średniej w powiecie i województwie. W zakresie aktywności obywatelskiej (frekwencji wyborczej) wartość wskaźnika wyborów samorządowych jest niższa od średniej dla powiatu i wyższa od średniej dla województwa, a w przypadku wyborów parlamentarnych jest niższa od średniej dla powiatu, ale wyższa od średniej dla województwa.

II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych

W gminie Otwock funkcjonuje jedna jednostka organizacyjna pomocy społecznej tj. ośrodek pomocy społecznej.

Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie gminy Otwock

Nazwa	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Koszty utrzymania	Sposób finansowania
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Sosnowa 4, 05-400 Otwock	Urząd Gminy	50	31 437 869 zł	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS.

Zapewnia on szeroki zakres usług i świadczeń, działając na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy. W tabeli 4 przedstawiono szczegółowe dane dotyczące lokalizacji, organizacji pracy, liczby pracowników, kosztów utrzymania oraz źródeł finansowania tej jednostki.

Na terenie gminy funkcjonują jednostki organizacyjne pomocy społecznej prowadzone przez powiat: dom pomocy społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (z 38 miejscami), dom pomocy społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (z 21 miejscami), środowiskowy dom samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych (z 40 miejscami), dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku (z 37 miejscami), dzienny dom pobytu (z 20 miejscami) i ośrodek interwencji kryzysowej.

Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy Otwock

Typ Podmiotu Ekonomii Społecznej	Liczba Podmiotów
Organizacje pozarządowe	175
Koła Gospodyń Wiejskich	0
Spółdzielnia socjalna	1
Zakład Aktywności Zawodowej	0
Centrum Integracji Społecznej	0
Klub integracji Społecznej	0
Warsztaty Terapii Zajęciowej	1

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator.

W gminie Otwock funkcjonują podmioty ekonomii społecznej, które wspierają lokalną społeczność i rozwój inicjatyw społeczno-gospodarczych. Dominują organizacje pozarządowe, których liczba wynosi 175, co stanowi największą grupę w tej kategorii. Na terenie gminy funkcjonują także: spółdzielnia socjalna oraz warsztat terapii zajęciowej.

Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Otwock

Rodzaj działalności NGO	Liczba NGO
Sport	43
Kultura	18
Edukacja	7
Zdrowie	8
Pomoc społeczna	5
Bezpieczeństwo	3

Rodzaj działalności NGO	Liczba NGO
Rozwój lokalny	17
Ekologia	5
Demokracja	3
Wsparcie organizacji pozarządowych	1
Rynek pracy	3
Działalność międzynarodowa	6
Nauka i technika	1
Branżowe	11
Religia	1
Suma	132

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych <https://spis.ngo.pl/mazowieckie-otwoczek-141702?cat%5B2386%5D=2387&cat%5B2898%5D=2899> i zestawienia udostępnionego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor [dostęp 1.12.2024].

W gminie Otwock w 2024 roku było łącznie zarejestrowanych 175 organizacji pozarządowych. Spośród nich rodzaj swojej działalności wskazały 132 (jedna organizacja mogła wskazać kilka działalności, lub nie musiała wskazać wcale). W tabeli 6 przedstawiono je w podziale na rodzaj prowadzonej działalności. Z zawartych powyżej danych wynika, że dominującym rodzajem organizacji pozarządowych na terenie gminy są te o charakterze rozwoju społeczności sportowym, kulturalnym i rozwoju lokalnego.

Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie gminy Otwock

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone usługi
Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Andriollego 45, 05-400 Otwock	Gmina Otwock	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnicze
Miejski Ośrodek Kultury, Turystyki i Sportu w Otwocku - MOKTiS	ul. Armii Krajowej 4, 05-400 Otwock	Gmina Otwock	Brak danych	Budżet samorządowy	Zajęcia sportowe, warsztaty artystyczne oraz zajęcia dla dzieci i młodzieży, Usługi kulturalne, edukacyjne
Centrum Medyczne TW-Med	ul. Michała Elwiro Andriollego 34, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Rodzinne Centrum Zdrowia "Dworek"	ul. Kraszewskiego 95, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Rodzinne Centrum Zdrowia	ul. Grunwaldzka 13, 05-402 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w restrukturyzacji	ul. Stefana Batorego 44, 05-400 Otwock	Powiat otwocki	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Centrum. Przychodnia medycyny rodzinnej NZOZ	ul. Michała Elwiro Andriollego 36/38, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone usługi
Przychodnia Specjalistyczna	ul. Stefana Batorego 44, 05-400 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Przychodnia Rejonowa PCZ Otwock	ul. Adama Mickiewicza 8, 05-402 Otwock	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych Urzędu Gminy Otwock. Więcej informacji na stronie gminy pod adresem: <https://otwock.pl/> [Dostęp: 18.12.2024]

W tabeli 7 zawarto zestawienie informacji dotyczących podmiotów niepomocowych funkcjonujących na terenie gminy Otwock. Zestawienie obejmuje nazwę i lokalizację podmiotów, organ prowadzący, liczbę pracowników (jeśli dane są dostępne), źródła finansowania oraz rodzaje świadczonych usług. Przedstawione podmioty realizują różnorodne zadania w zakresie kultury, sportu, edukacji oraz usługi medyczne, wspierając rozwój społeczności lokalnej. W przypadku placówek niepomocowych w gminie funkcjonują: biblioteka publiczna, miejski ośrodek kultury turystyki i sportu, 7 przychodni i ośrodków zdrowia prowadzonych przez różne podmioty.

III. Analiza świadczonych usług społecznych

1. Pomoc społeczna

Poniższa tabela 8 przedstawia zestawienie danych dotyczących liczby osób i rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w gminie Otwock w 2023 roku w porównaniu ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa. Dane obejmują zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne, z uwzględnieniem struktury wiekowej beneficjentów. Dodatkowo zaprezentowano liczbę kobiet, mężczyzn oraz rodzin korzystających ze świadczeń, a także liczbę osób w tych rodzinach.

Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	1344	288,125	265
- świadczenia pieniężne	945	201,125	154
- świadczenia niepieniężne	534	117,5	131
Liczba rodzin	1179	294	260
Liczba osób w rodzinach	1889	527	553

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS Otwock (MRiPS-03R).

Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku w podziale na wiek i płeć

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
- w wieku 0-17	21,43%	25,45%	40,32%
- w wieku produkcyjnym	50,3%	52,20%	42,21%

- w wieku poprodukcyjnym	28,27%	22,35%	17,47%
Liczba kobiet, którym przyznano świadczenia	49,40%	45,08%	49,13%
Liczba mężczyzn, którym przyznano świadczenia	50,60%	54,92%	50,87%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS Otwock (OZPS).

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS w Gminie Otwock pokazuje, że dominującą formą wsparcia są świadczenia pieniężne. W 2023 r. ze świadczeń w tej formie skorzystało 945 osób. W tym samym okresie świadczenia w formie niepieniężnej otrzymały 534 osoby. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej pomoc uzyskiwali w przeważającej części mężczyźni i osoby w wieku produkcyjnym.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w gminie Otwock w 2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców gminy
Ubóstwo	595	953	50,47%	2,17%
Sieroctwo	0	0	0%	0%
Bezdomność	42	45	3,56%	0,1%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	85	359	7,21%	0,82%
- w tym wielodzietność	32	180	2,71%	0,41%
Bezrobocie	180	348	15,27%	0,79%
Niepełnosprawność	425	626	36,05%	1,43%
Długotrwała lub ciężka choroba	492	699	41,73%	1,59%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	74	272	6,28%	0,62%
- w tym rodziny niepełne	38	108	3,22%	0,25%
- w tym rodziny wielodzietne	17	96	1,44%	0,22%
Przemoc domowa	12	28	1,02%	0,06%
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0%	0%
Alkoholizm	27	39	2,29%	0,09%
Narkomania	6	10	0,51%	0,02%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	28	30	2,37%	0,07%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0%	0%
Zdarzenie losowe	6	6	0,51%	0,01%
Sytuacja kryzysowa	8	23	0,68%	0,05%
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS.

Zgodnie z artykułem 7 ustawy o pomocy społecznej¹, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności

¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 poz. 1283

w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wśród powodów przyznawania pomocy przez OPS w Gminie Otwock w 2023 roku należy wymienić następujące:

- ubóstwo dotknęło 595 rodzin
- długotrwałą lub ciężką chorobę, która dotyczyła 492 rodzin
- niepełnosprawność wystąpiła u 425 rodzin
- bezrobocie dotknęło 180 rodzin
- potrzebę ochrony macierzyństwa dotyczyła 85 rodzin, w tym rodzin wielodzietnych, których było 32
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyczyła 74 rodzin, w tym 38 rodzin niepełnych oraz 17 rodzin wielodzietnych
- bezdomność dotknęła 42 rodziny
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego wystąpiła u 28 rodzin
- alkoholizm wystąpił u 27 rodzin
- w związku z przemocą domową, wsparcie otrzymało 12 rodziny
- sytuacja kryzysowa wystąpiła u 8 rodzin
- zdarzenia losowe dotknęły 6 rodzin
- narkomania dotknęła 6 rodzin
- sieroctwo, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy, klęska żywiołowa lub ekologiczna nie były przyczyną przyznania wsparcia z pomocy społecznej.

W 2023 roku zasiłki stałe przyznano łącznie 290 osobom na łączną kwotę 1 764 412 zł. Z tego:

- zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących otrzymały 262 osoby na sumę 1 667 321 zł.
- zasiłki stałe dla osób w rodzinie przyznano 28 osobom na kwotę 97 091 zł.

W 2023 roku zasiłki okresowe przyznano 285 osobom na łączną kwotę 624 207 zł. Z tego:

- z tytułu bezrobocia udzielono 105 zasiłków o wartości 240 131 zł.
- z tytułu długotrwałej choroby przyznano 106 zasiłków na łączną kwotę 201 697 zł.
- z tytułu niepełnosprawności udzielono 32 zasiłki na sumę 46 535 zł.

W 2023 roku gmina Otwock udzieliła wsparcia w różnych formach. Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi otrzymały 3 osoby, na co przeznaczono łącznie 8 000 złotych. Ponadto sprawienie pogrzebu zostało zrealizowane w formie 33 świadczeń o łącznej wartości 118 494 zł. Inne zasiłki celowe i świadczenia w naturze przyznano 845 osobom na łączną kwotę 949 143 zł.

W 2023 roku gmina Otwock udzieliła wsparcia w postaci dodatków mieszkaniowych, które zostały przyznane 3 gospodarstwom domowym, na co przeznaczono łącznie 2 146 zł. Gmina posiadała w 2023 roku środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w wysokości 38 398 989 zł w tym w budżecie OPS 31 437 869 zł.

2. Zasoby instytucjonalne

W 2023 roku gmina Otwock dysponowała 1 729 mieszkaniami komunalnymi w tym 124 mieszkaniami socjalnymi. W ciągu roku złożono 166 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego, a na mieszkanie socjalne oczekiwało 47 osób. Odnotowano 27 wyroków eksmisji bez wskazania lokalu socjalnego

Na terenie gminy nie funkcjonuje dom pomocy społecznej przez nią prowadzony. Mieszkańcy gminy, którzy wymagają umieszczenia w takiej placówce są kierowani do instytucji prowadzonych przez powiat. W 2023 roku takich osób było 89 a gmina poniosła koszty w wysokości 3 691 841 złotych za ich pobyt w domu pomocy społecznej.

Na terenie gminy funkcjonują: ośrodek pomocy społecznej, 2 domy pomocy społecznej, środowiskowy dom samopomocy, ośrodek interwencji kryzysowej, 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 świetlice środowiskowe (opiekuńczo-wychowawcze), spółdzielnia socjalna, dzienny dom pobytu, Klub seniora, Uniwersytet Trzeciego Wieku.

3. Praca socjalna

W 2023 roku w gminie Otwock przeprowadzono 3 959 wywiadów środowiskowych, które objęły 1025 rodzin, liczących łącznie 1 627 osób. Praca socjalna została skierowana do 607 rodzin, w których znajdowało się łącznie 1 001 osób. W tym samym roku zawarto 10 kontraktów socjalnych, które objęły łącznie 10 osób.

4. Zasoby i usługi wspierające osoby starsze

Na terenie gminy liczba osób starszych wynosi 10 951, co stanowi 24,95% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 276 rodzin spośród osób starszych z czego 211 z nich było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 381 członków tych rodzin, co stanowi 0,87% ogółu mieszkańców gminy.

W gminie Otwock usługi opiekuńcze świadczone dla 205 osób na łączną kwotę 1 839 233 zł.

W obszarze usług dla osób starszych w gminie Otwock funkcjonują: dom pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku prowadzony przez powiat (z 37 miejscami), dzienny dom pobytu (z 20 miejscami), Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub seniora.

5. Zasoby i usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami

Według NSP w gminie Otwock zamieszkiwało 5 907 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku, niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 425 rodzin zamieszkujących gminę Otwock, w których żyło łącznie 626 osób. Warto

również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano okresowe zasiłki dla 32 osób w kwocie 46 535 zł.

W ramach projektów gmina oferuje także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę opieki wytchnieniowej oraz asystentury osobistej.

6. Zasoby i usługi wspierające Osoby w kryzysie bezdomności

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 42 rodzinom, obejmującym 45 osób, co stanowi 0,1% populacji.

Gmina udzieliła 19 świadczeń schronienia na łączną kwotę 154 719 zł.

7. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Analiza statystyk OPS w gminie Otwock wskazuje, że w 2023 roku 492 rodziny były objęte świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystało w 2023 roku 27 rodzin, w których funkcjonowało 39 osób. Narkomania występowała jako powód udzielania pomocy społecznej w 6 rodzinach.

Na przeciwdziałanie narkomanii gmina przeznaczyła 20 000 zł, a w przypadku przeciwdziałania alkoholizmowi 1 540 000 złotych. W 2023 roku zasiłki okresowe z tytułu długotrwałej choroby przyznano w liczbie 106 na łączną kwotę 201 697 zł.

Gmina świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Świadczone były dla 23 osób, na co przeznaczono 176 412 zł.

Na terenie gminy funkcjonują jednostki organizacyjne pomocy społecznej wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego prowadzone przez powiat: dom pomocy społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (z 38 miejscami), dom pomocy społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (z 21 miejscami), środowiskowy dom samopomocy dla osób przewlekle psychicznie chorych (z 40 miejscami), warsztat terapii zajęciowej.

8. Zasoby i usługi wspierające rodzinę i dzieci w tym dzieci z niepełnosprawnościami

Według danych GUS W 2023 roku, w gminie Otwock, zamieszkiwało 8 084 osób w wieku przedprodukcyjnym co stanowiło 18,42% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej rodziny z dziećmi stanowiły 19,42% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach mieszkało łącznie 795 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 91 i stanowiły 39,74% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 82 i stanowiły 35,81% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 33 i stanowiły 14,41% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 18 i stanowiły 7,86% wszystkich rodzin, rodzin z 5 dziećmi było 3 i stanowiły 1,31% wszystkich rodzin, rodzin z 6 i więcej dziećmi było 2 i stanowiły 0,87% wszystkich rodzin. W 2023 roku pomocą społeczną objęto 87 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 237 osób.

W 2023 r. w gminie Otwock świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" otrzymało 202 dzieci co stanowiło koszt 128 664 zł. Pracą

4 asystentów rodziny objęto 63 rodzin. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej wyniósł 1 015 735 zł. W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 12 400 736 zł.

Na terenie gminy funkcjonują placówki wsparcia dla rodzin z dziećmi i są to: 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 świetlice środowiskowe (opiekuńczo-wychowawcze), ośrodek interwencji kryzysowej prowadzony przez powiat.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO MIESZKAŃCÓW GMINY OTWOCK

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

1. Metodologia badania

Na potrzeby niniejszej diagnozy zostało przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS badanie **mieszkańców** gmin i powiatów w zakresie świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2024 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do mieszkańców korzystających i niekorzystających z usług społecznych. W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **Wielkość próby dla mieszkańców gminy Otwock wyniosła 150 ankietowanych** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie mieszkańców).

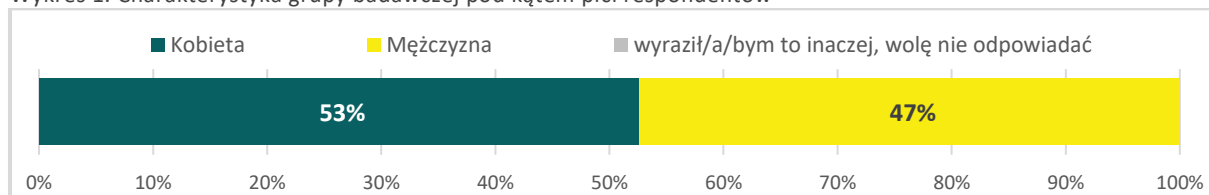
W badaniu mieszkańców gminy wyodrębniono dwie grupy: **beneficjentów usług społecznych oraz mieszkańców niekorzystających z usług społecznych**. Do grona beneficjentów zostały zaliczone osoby należące do pięciu podgrup i korzystające w ciągu ostatnich 3 lat z dedykowanych im usług społecznych:

- osoby starsze
- osoby z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)
- osoby w kryzysie bezdomności
- osoby z problemami zdrowia psychicznego
- rodziny z dziećmi.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płeć, wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, sytuacji materialnej respondentów. Grupa ta uczestniczyła w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla pięciu grup beneficjentów.

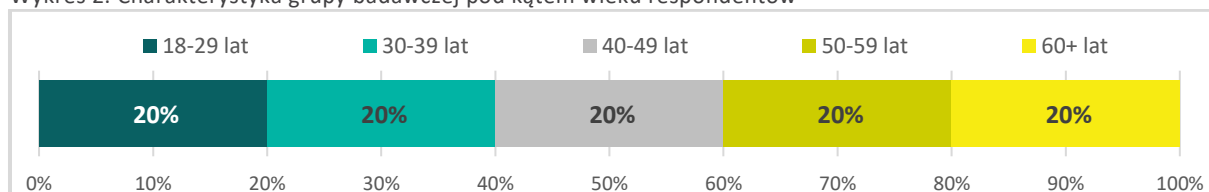
Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu przeważającą grupą respondentów pod kątem płci były kobiety (stanowiły 53% badanych).

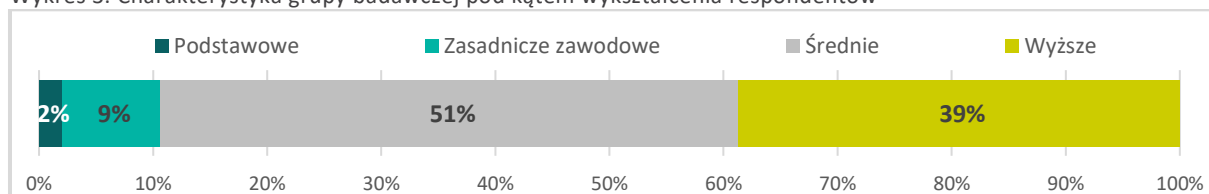
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów nie odnotowano jednej dominującej grupy respondentów. W każdej z badanych grup wiekowych odnotowano około 20% ankietowanych.

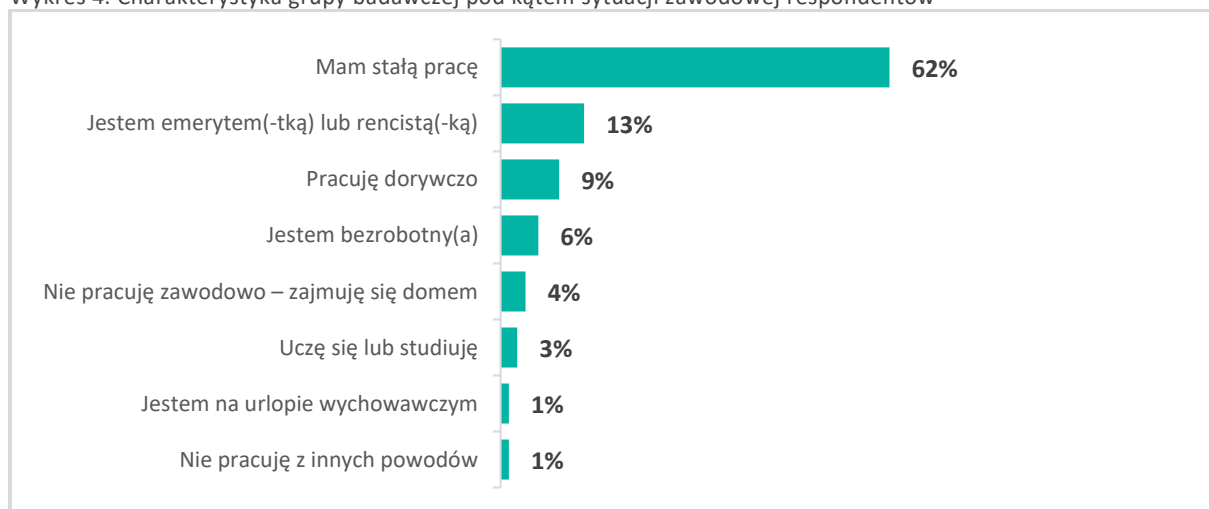
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Analiza ankiet badawczych wykazała, że w przypadku wykształcenia respondentów to dominującymi grupami byli ci z wykształceniem średnim (51% badanych) i wyższym (39% badanych).

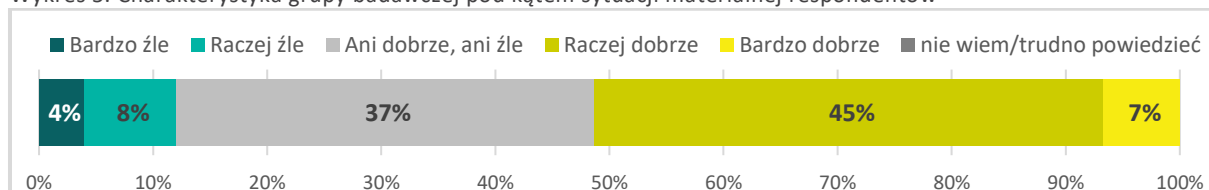
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeżeli chodzi o charakterystykę grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów przeważającą grupą były osoby posiadające stałą pracę (62% badanych).

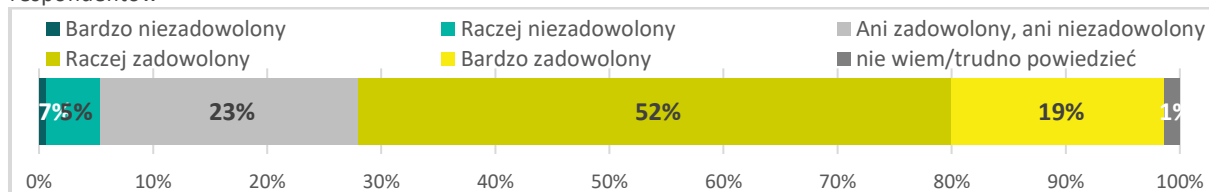
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Respondenci określili w przeważającej części swoją sytuację materialną jako raczej dobrą (45% badanych) oraz ani dobrą, ani złą (37% badanych).

Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

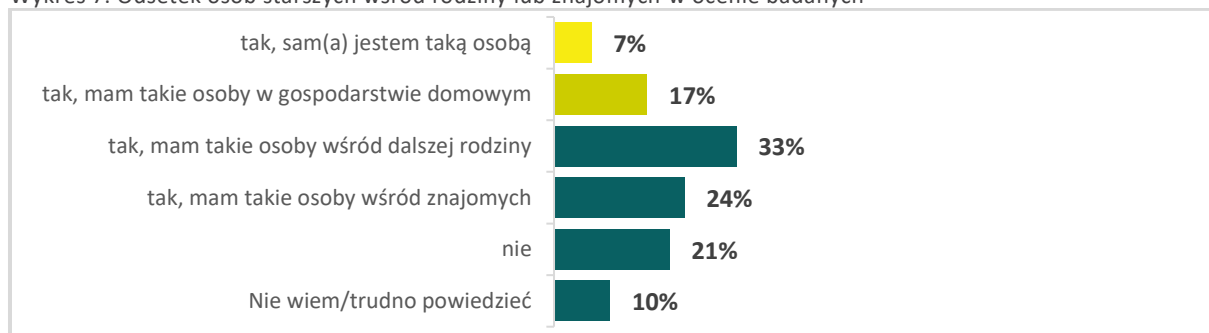
Ankietowani biorący udział w badaniu wyrazili opinię, że są raczej zadowoleni (52% badanych) oraz bardzo zadowoleni (19% badanych) z zamieszkiwania na terenie gminy Otwock.

II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów

1. Usługi społeczne dla osób starszych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób starszych.

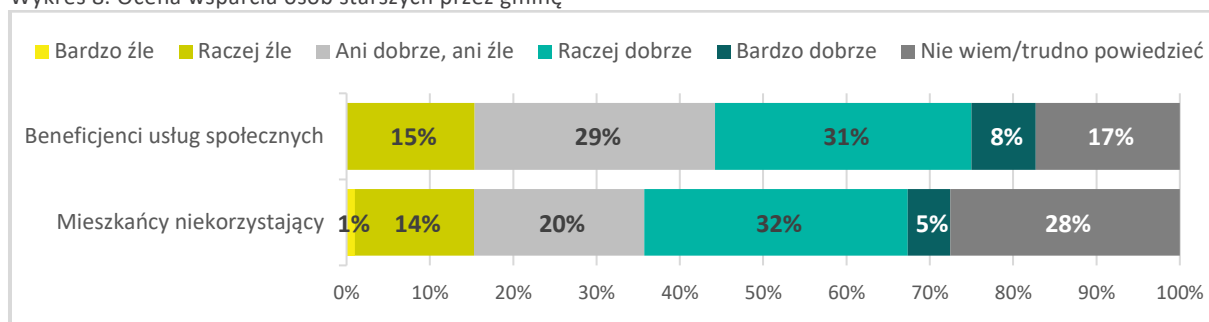
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Otwock 7% stanowiły osoby starsze, dodatkowo 17% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 33% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny a 24% wśród znajomych.

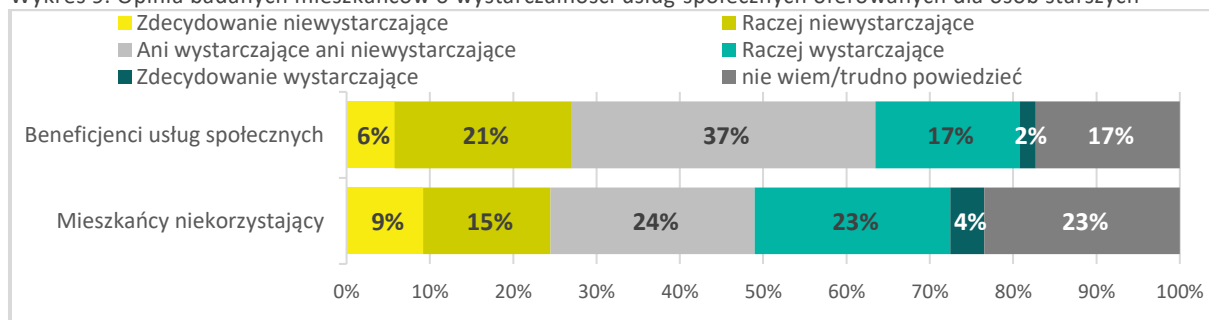
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock dobrze wspiera osoby starsze (39% beneficjenci usług społecznych, 37% niekorzystający z nich).

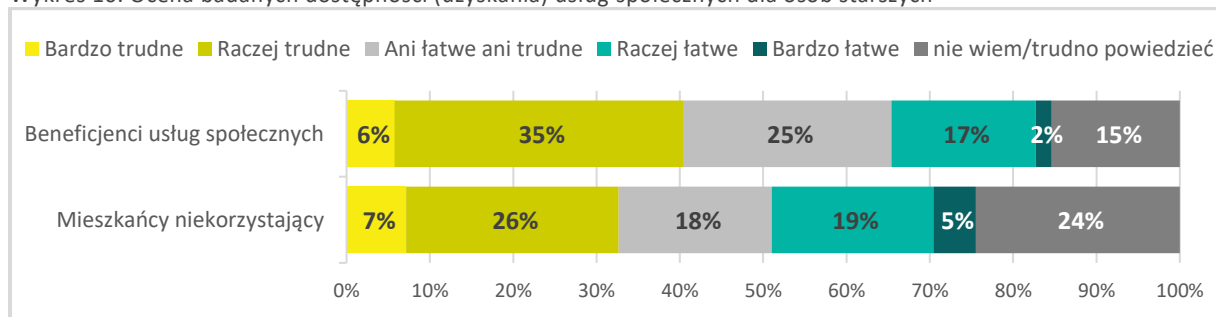
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o tym czy usługi oferowane przez gminę Otwock osobom starszym są wystarczające jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że usługi są niewystarczające (27% ankietowanych) niż wystarczające (19% ankietowanych), natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (27% wystarczające, 24% niewystarczające).

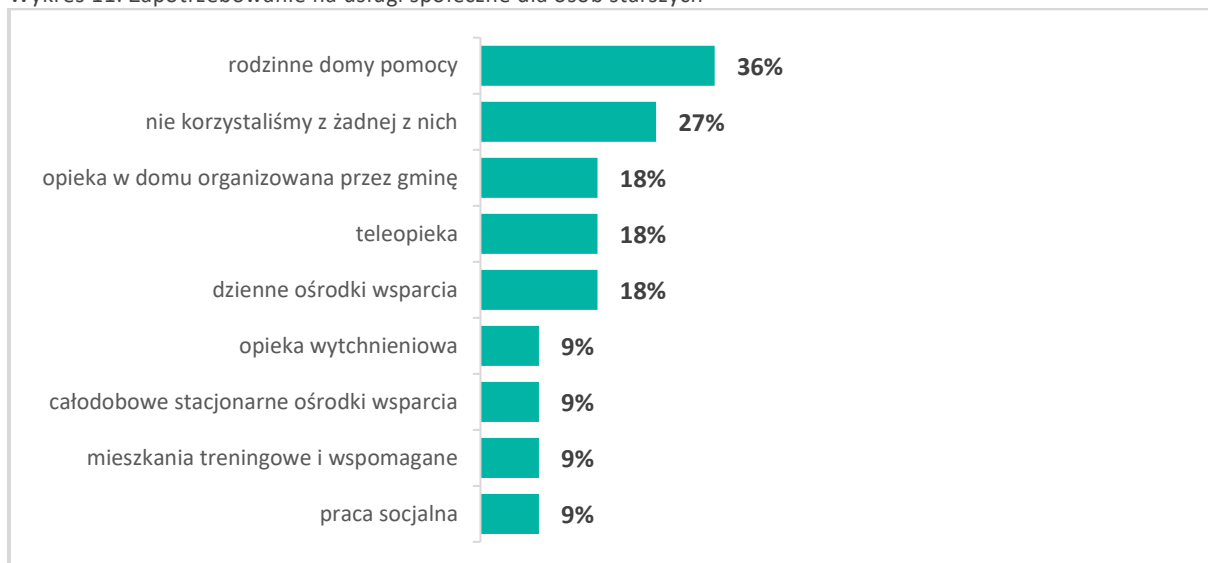
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gminy Otwock jest trudne (41% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych

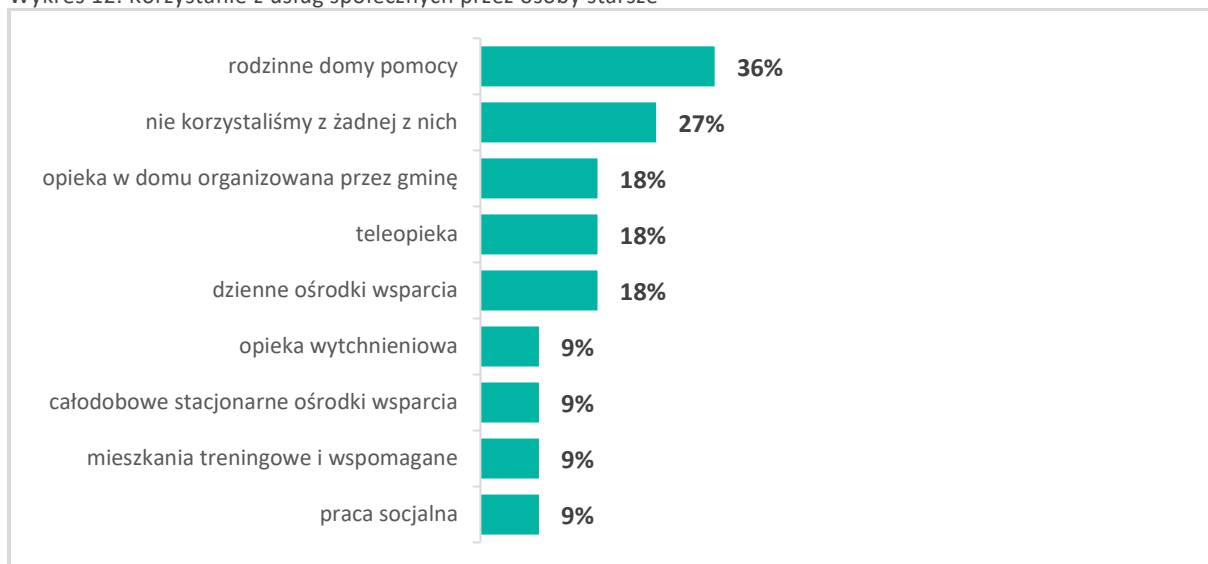

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze

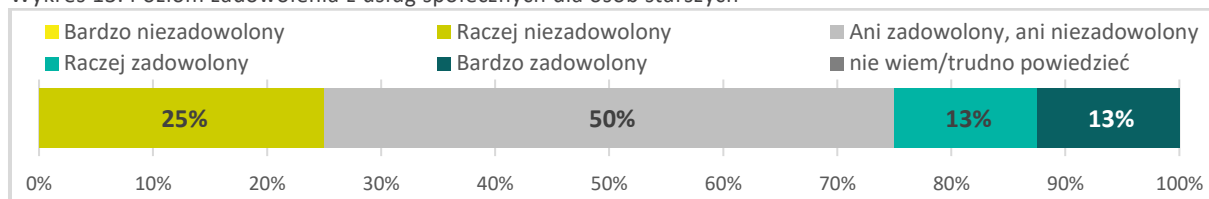
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy formularzy badawczych najczęściej osoby starsze w ciągu ostatnich 3 lat korzystały w gminie Otwock z następujących usług:

- rodzinnych domów pomocy
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę

- telepieki
- dziennych ośrodków wsparcia.

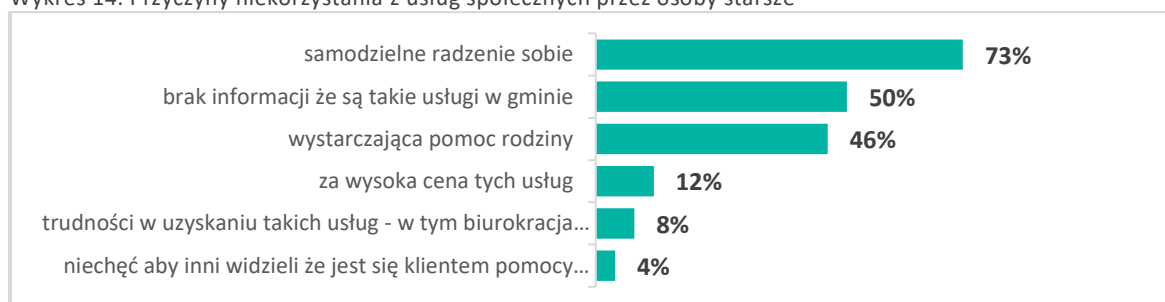
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Mieszkańcy gminy Otwock korzystający z usług społecznych są z nich raczej zadowoleni (25% zadowolonych do 26% niezadowolonych).

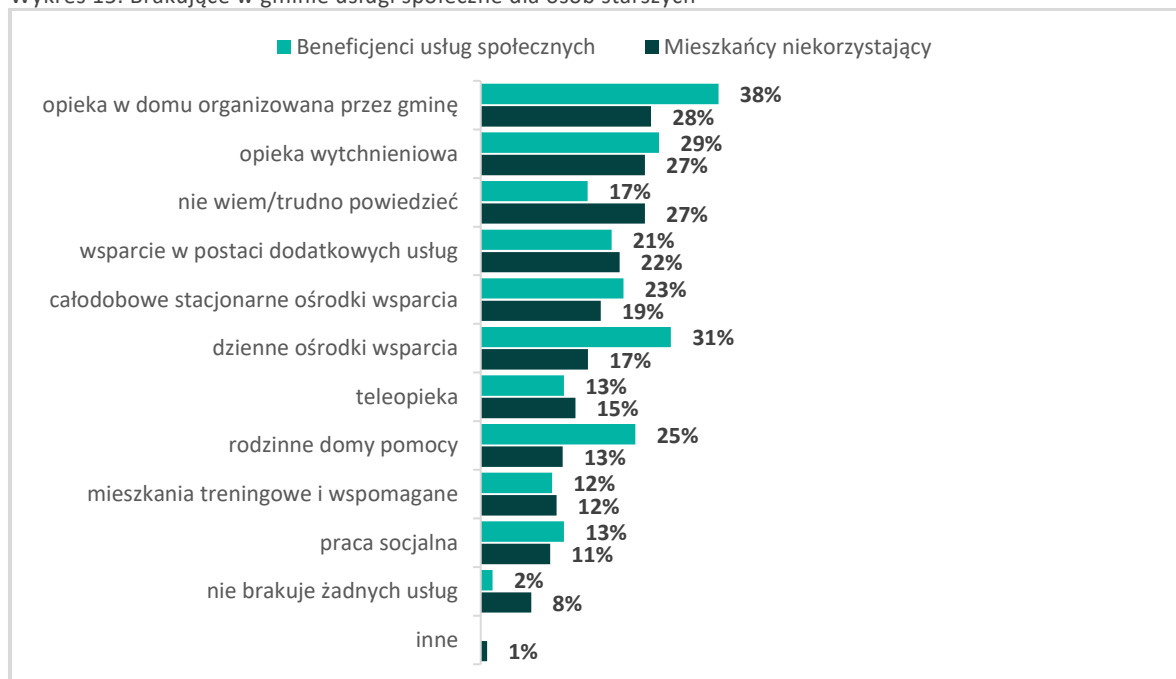
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby starsze, które nie były objęte usługami społecznymi, jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały głównie, że: radzą sobie samodzielnie (73% ankietowanych), brak jest informacji o takich usługach w gminie (50% ankietowanych), wystarcza im pomoc rodziny (46% ankietowanych).

Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

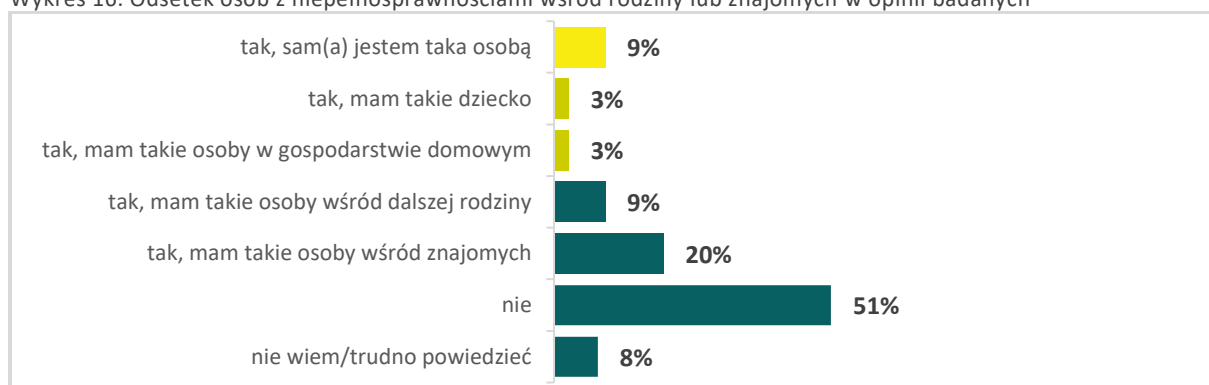
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- dzienne ośrodki wsparcia.

2. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób z niepełnosprawnościami.

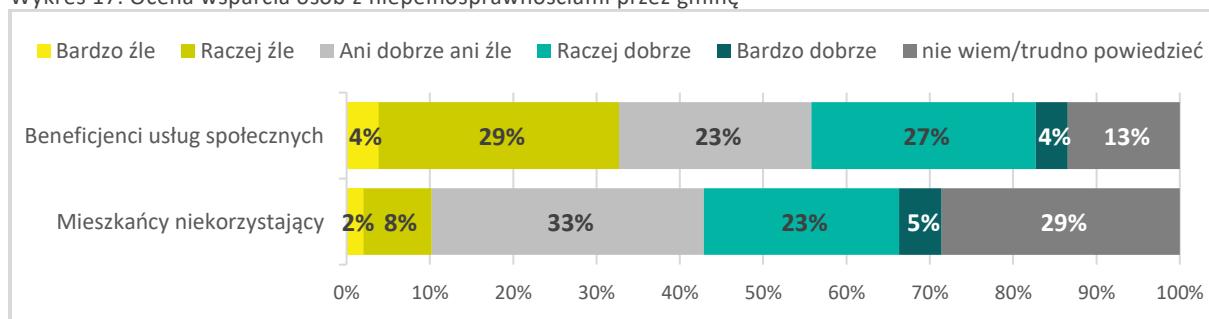
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Otwock 9% spośród nich stanowiły os. z niepełnosprawnościami. Dodatkowo 3% przyznało, że jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością, 3% ankieterów ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 20% badanych ma takie osoby wśród znajomych.

Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę

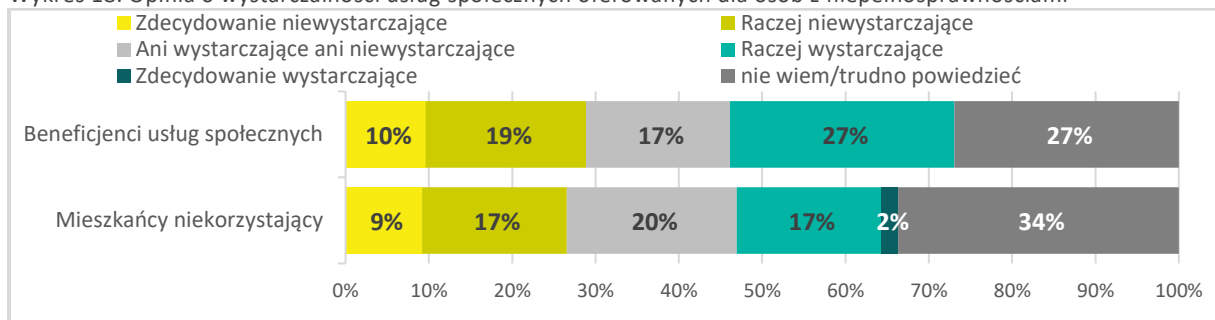

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców zdanie na temat oceny wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę Otwock są podzielone. O ile beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że gmina źle wspiera osoby niepełnosprawne

(33% ankietowanych) niż dobrze wspiera (31% ankietowanych), to mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia mają odwrotne zdanie (28% dobrze wspiera, 10% źle wspiera).

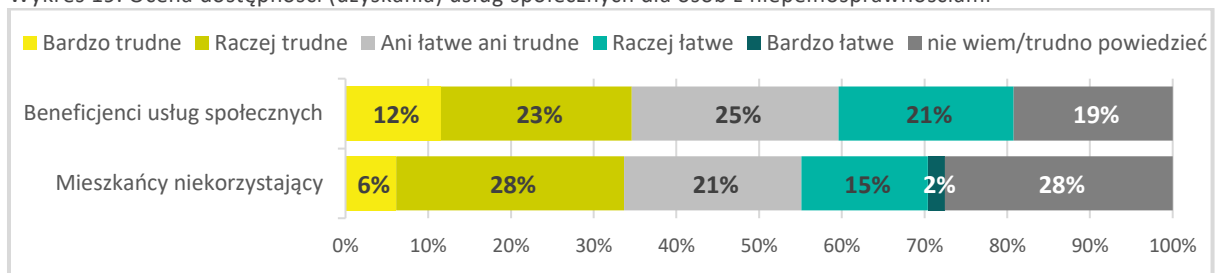
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia o tym, że usługi oferowane przez gminę Otwock dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (29% beneficjenci usług społecznych, 25% niekorzystający z nich).

Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Otwock jest trudne (35% beneficjenci usług społecznych, 34% niekorzystający z nich).

Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami

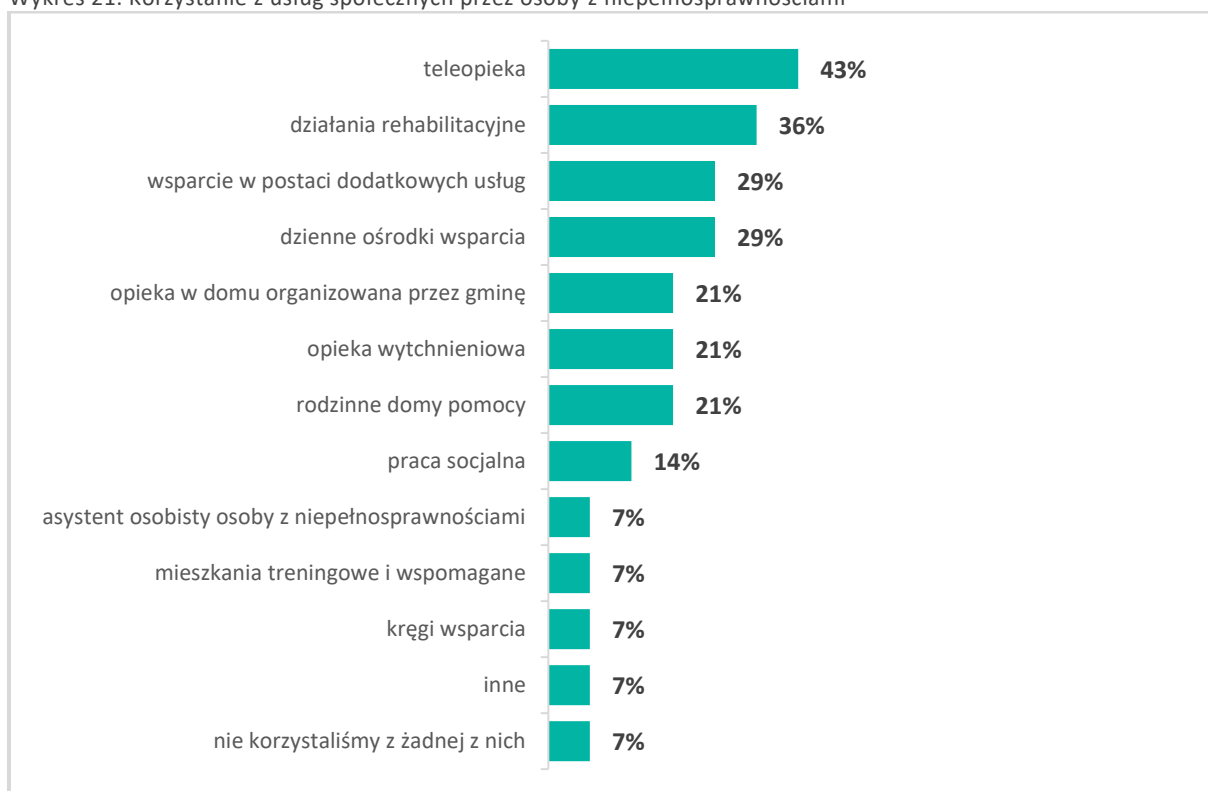

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- opieka w domu organizowana przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- pomoc profesjonalisty w postaci asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami

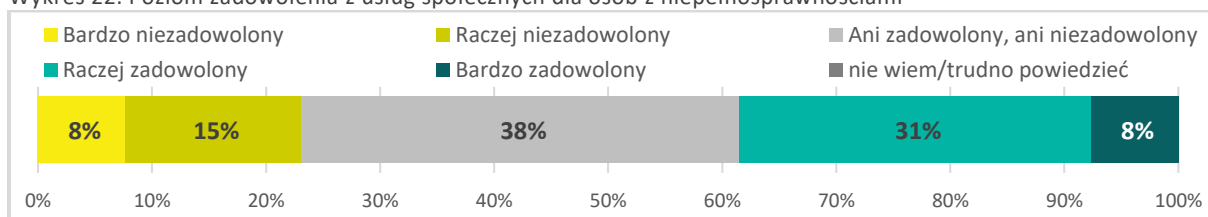

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani uznali, że najczęściej osoby z niepełnosprawnościami w ciągu ostatnich 3 lat korzystali z następujących usług:

- teleopieki
- działań rehabilitacyjnych
- wsparcia w postaci dodatkowych usług np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami
- dziennych ośrodków wsparcia.

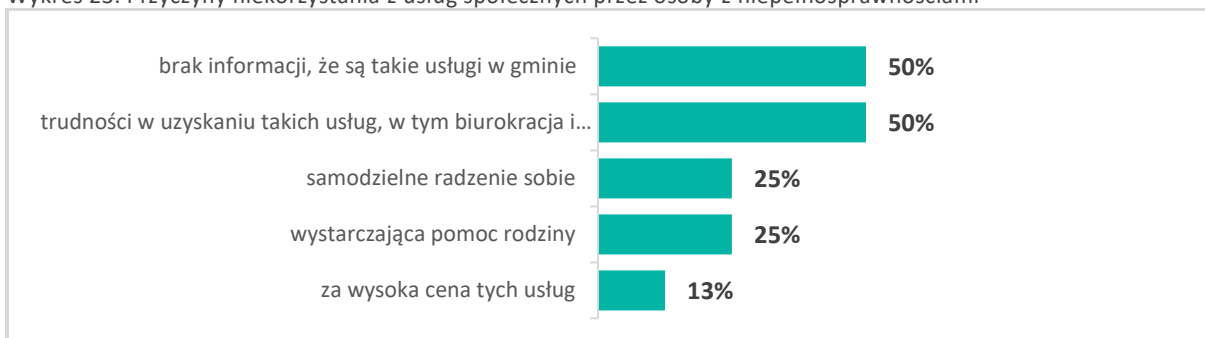
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani mieszkańcy gminy Otwock, korzystający z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami stwierdzili, że w większości jest z nich zadowolona (39% zadowolonych do 23% niezadowolonych).

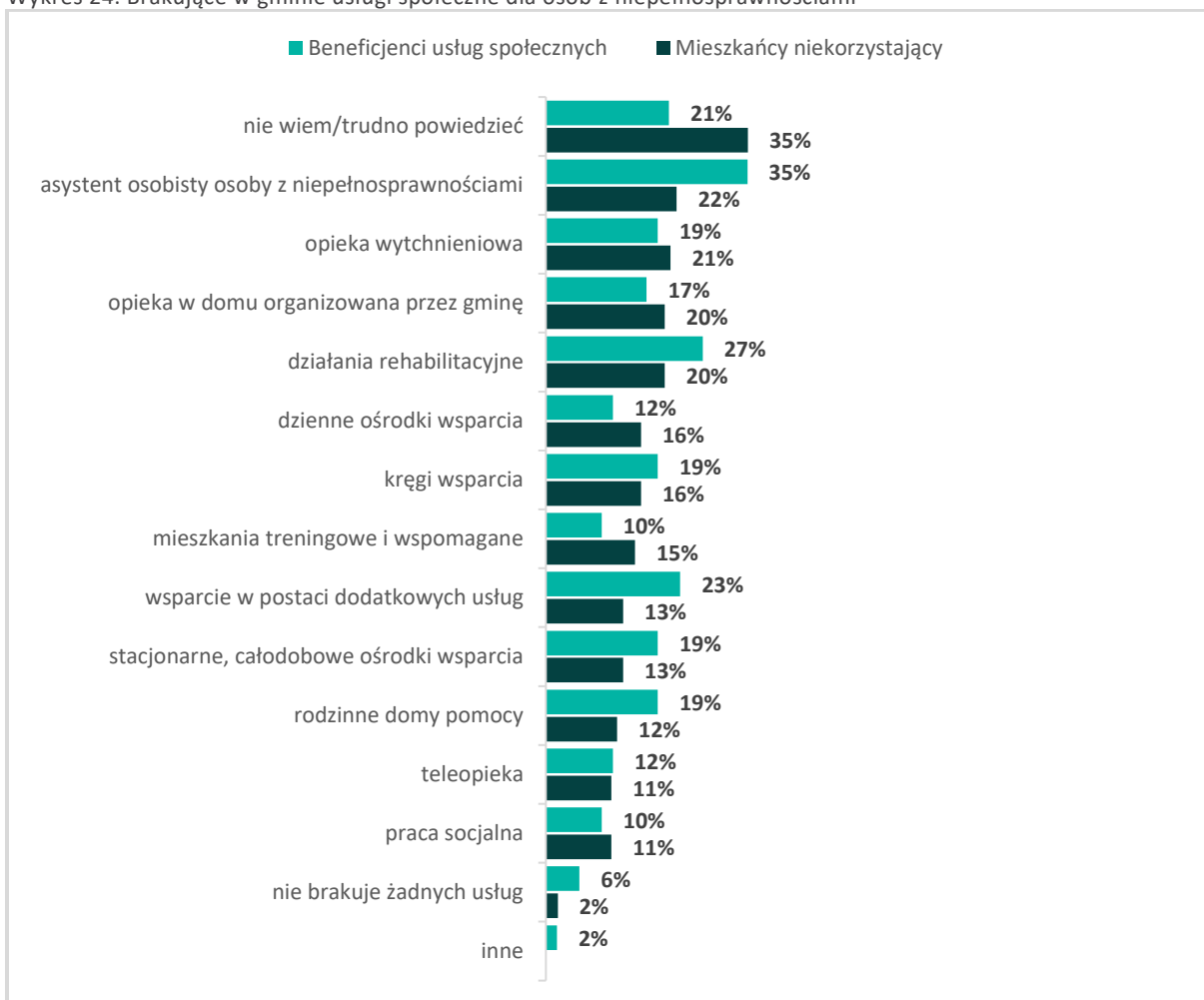
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z niepełnosprawnościami, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały na: brak informacji o świadczeniu takich usług w gminie (50% ankietowanych), oraz na trudności w uzyskaniu dostępu takich usług, w tym: biurokracja i długi czas oczekiwania na decyzje (50% ankietowanych).

Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

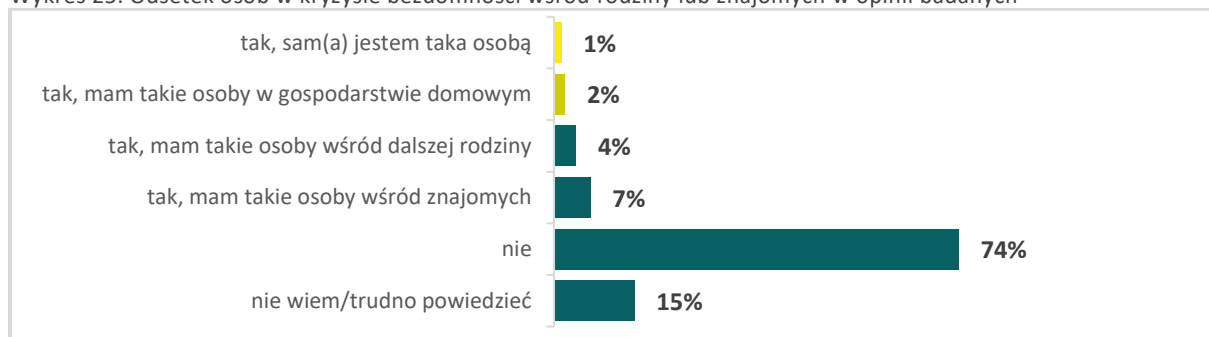
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- opieka w domu organizowana przez gminę
- działania rehabilitacyjne.

3. Usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie bezdomności.

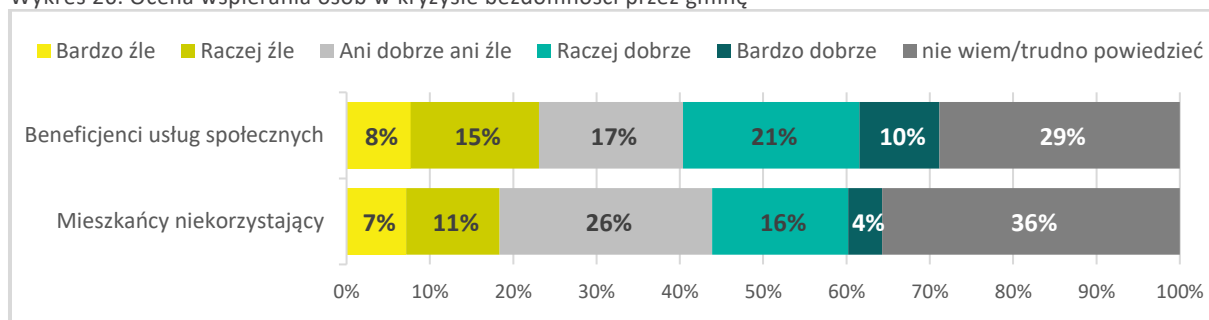
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Otwock 1% spośród nich stanowiły osoby w kryzysie bezdomności. Dodatkowo 2% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 4% ankietowanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny, natomiast 7% wskazało na takie osoby wśród znajomych.

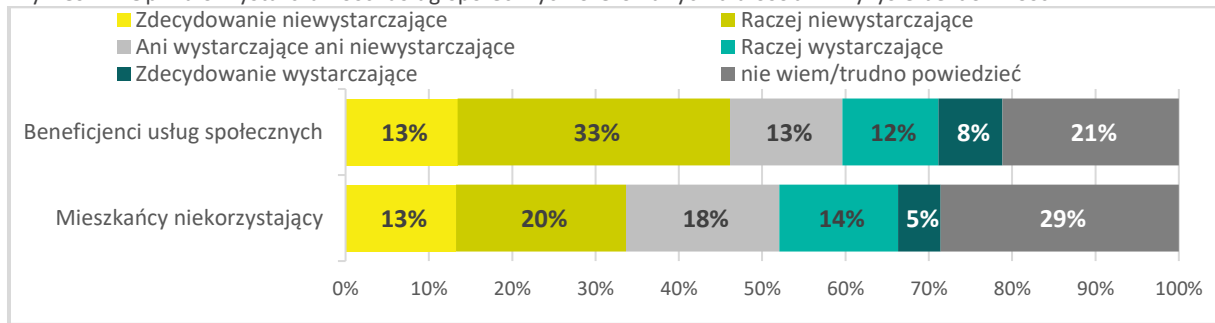
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock dobrze wspiera osoby w kryzysie bezdomności (31% beneficjenci usług społecznych, 20% niekorzystający z nich).

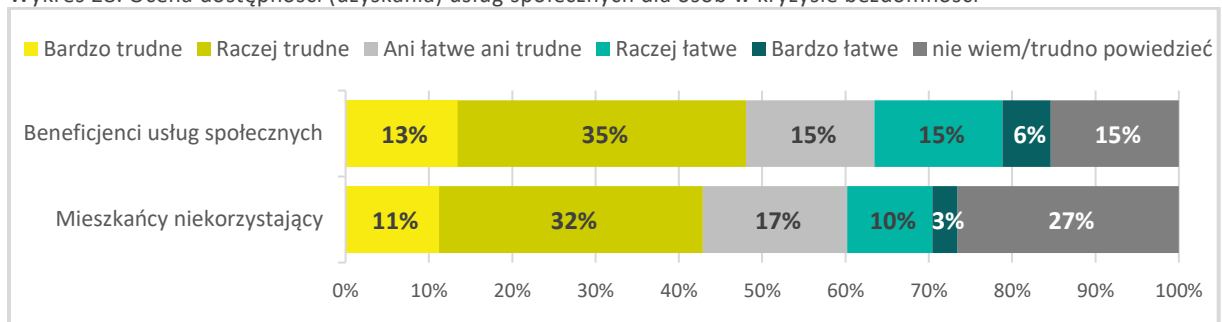
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gminę Otwock są niewystarczające (46% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

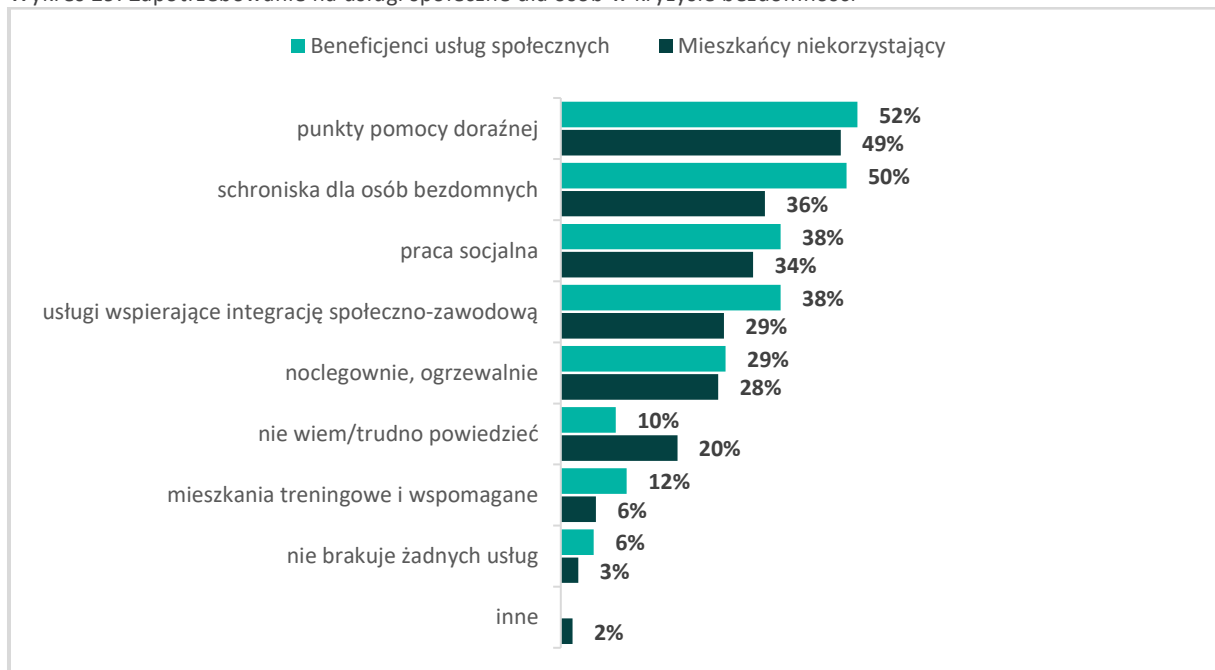
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gminy Otwock jest trudne (48% beneficjenci usług społecznych, 43% niekorzystający z nich).

Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

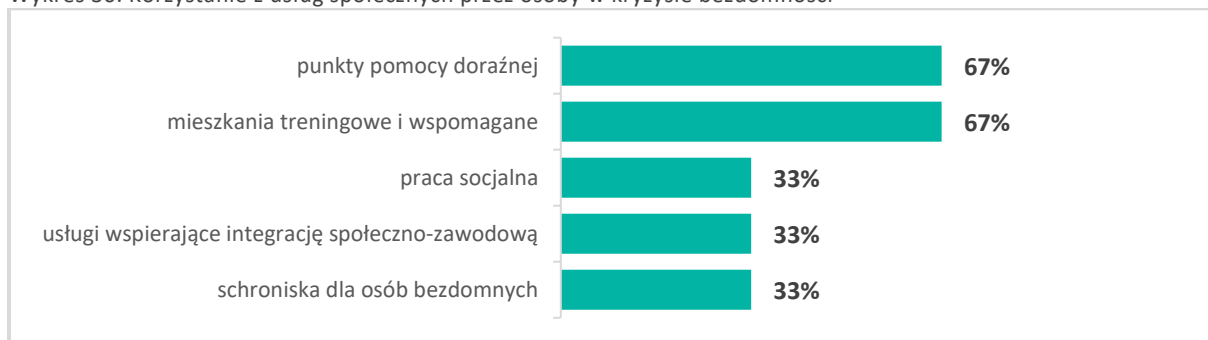

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- punkty pomocy doraźnej
- schroniska dla osób bezdomnych
- praca socjalna z osobami pozostającymi w kryzysie bezdomności.

Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności

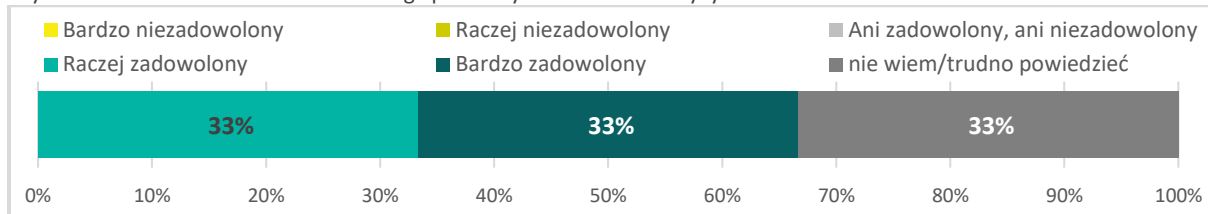

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie bezdomności z terenu gminy Otwock w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- punktów pomocy doraźnej
- mieszkań treningowych i wspomaganych.

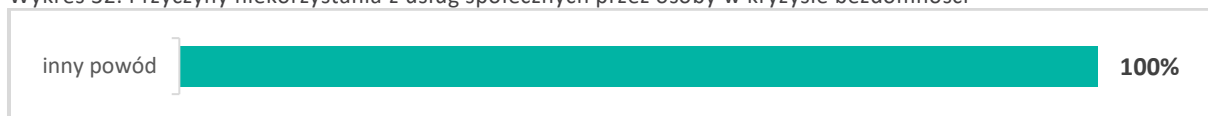
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby w kryzysie bezdomności korzystające z usług społecznych wyrazili opinię, że są z nich zadowolone.

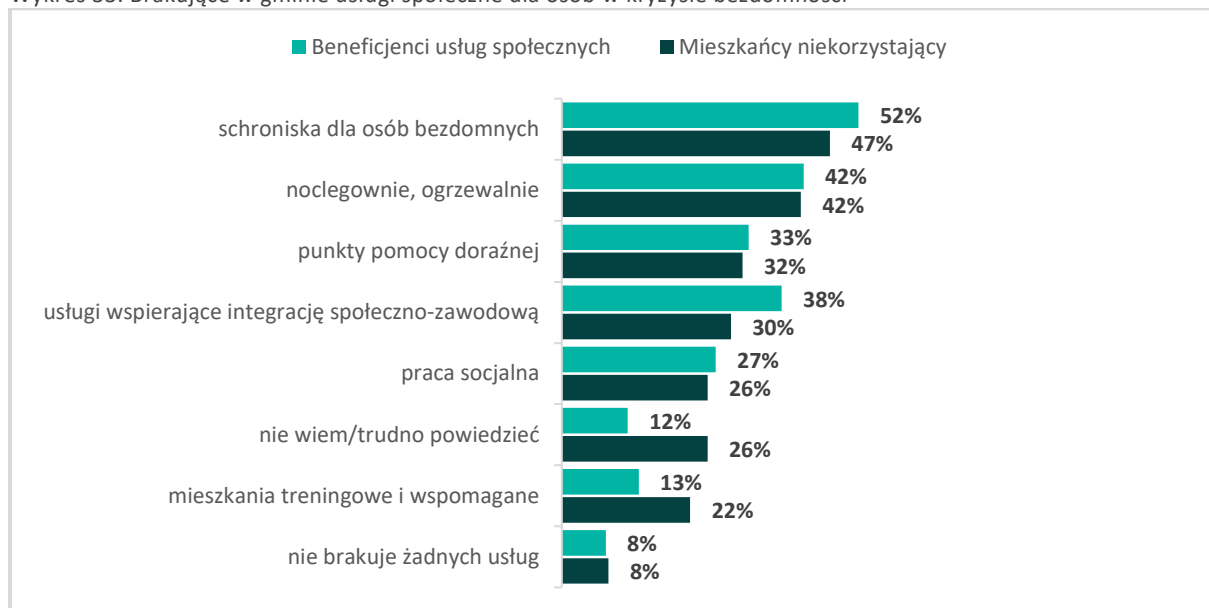
Wykres 32. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby w kryzysie bezdomności, które nie skorzystały z usług społecznych dla nich przeznaczonych jako przyczynę wskazywały, inne powody niewymienione w kafeterii (100% ankietowanych).

Wykres 33. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

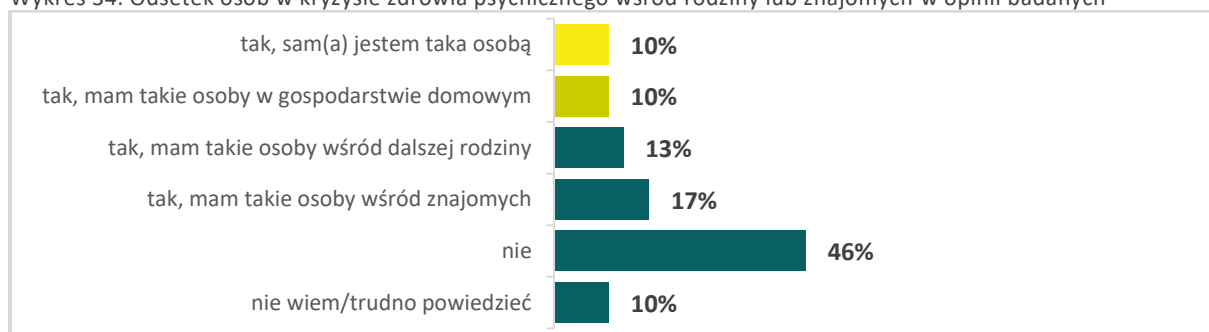
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy Otwock najbardziej brakuje następujących usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności:

- schronisk dla osób bezdomnych
- noclegowni, ogrzewalni
- usług wspierających integrację społeczno-zawodową osób w kryzysie bezdomności

4. Usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

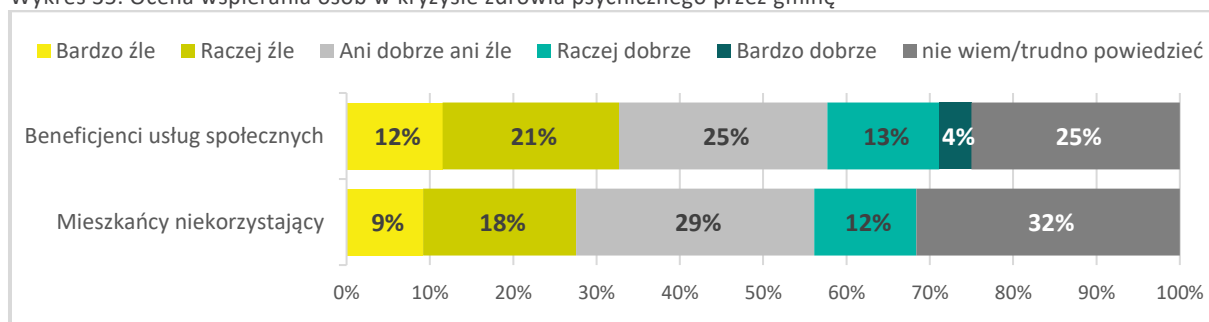
Wykres 34. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców 10% stanowiły osoby w kryzysie zdrowia psychicznego. Dodatkowo 10% ankietowanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 13% uczestników badania przyznało, że ma takie osoby wśród dalszej rodziny, a 17% wśród znajomych.

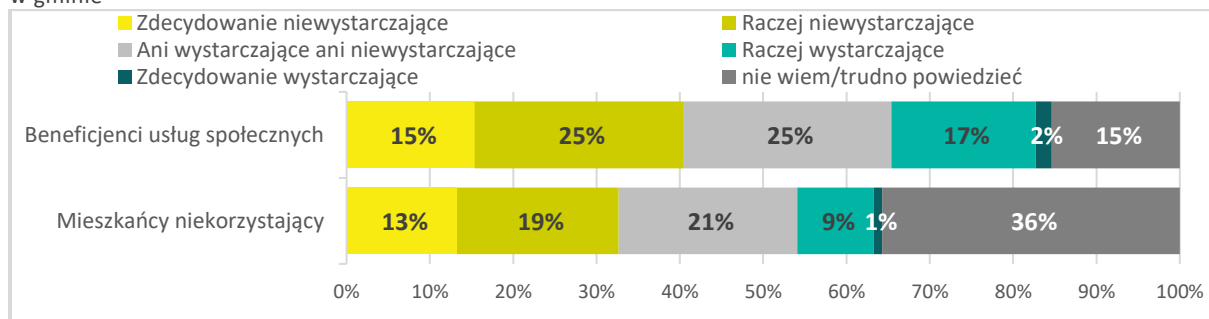
Wykres 35. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock źle wspiera osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (33% beneficjenci usług społecznych, 27% niekorzystający z nich).

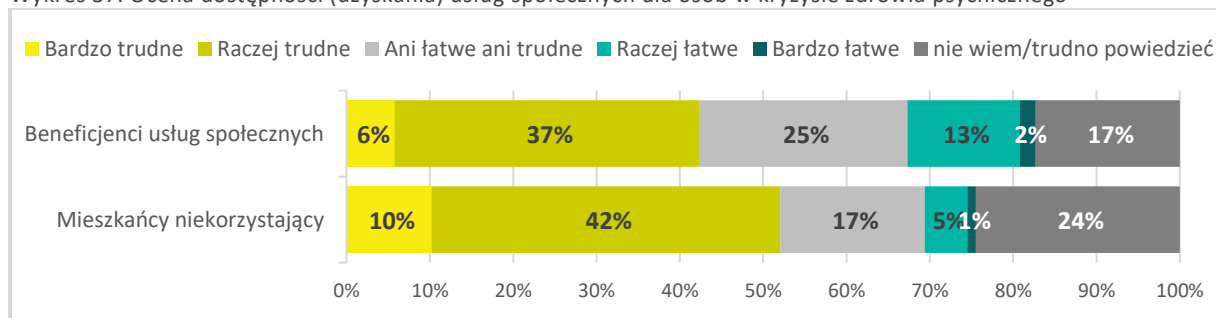
Wykres 36. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę Otwock są niewystarczające (40% beneficjenci usług społecznych, 32% niekorzystający z nich).

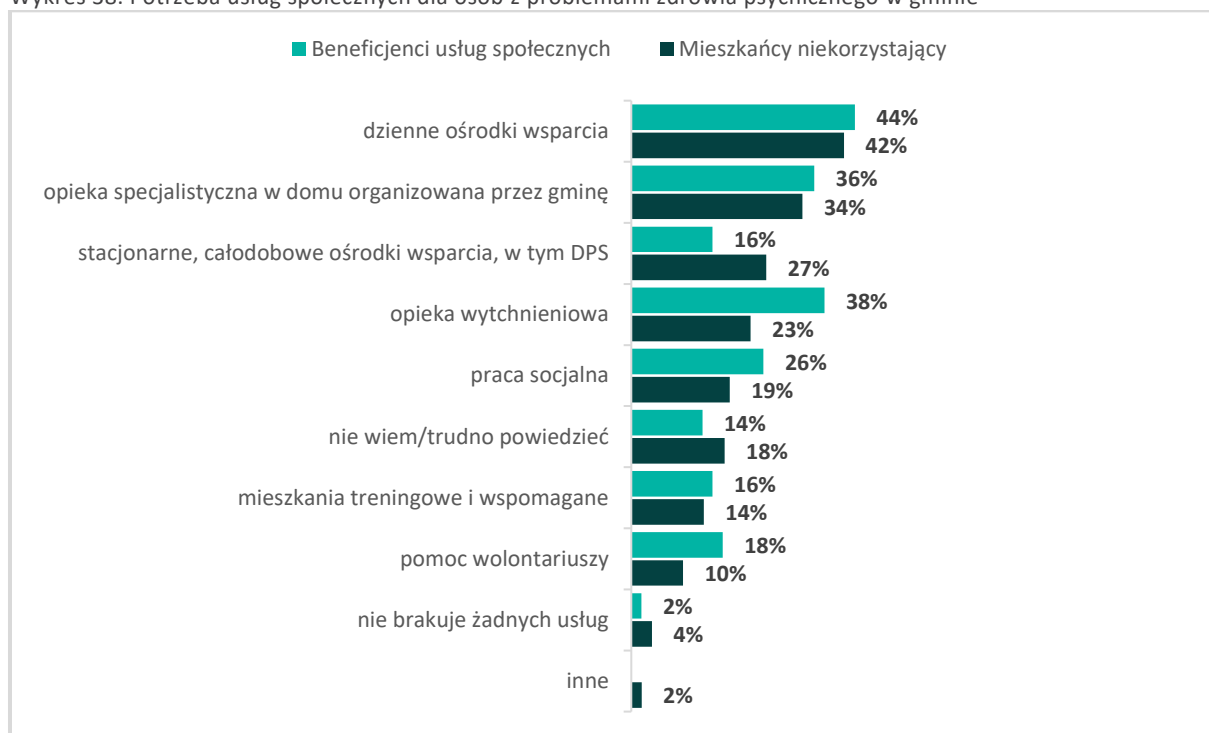
Wykres 37. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gminy Otwock jest trudne (43% beneficjenci usług społecznych, 52% niekorzystający z nich).

Wykres 38. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- dzielne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- specjalistyczne usługi świadczone w miejscu zamieszkania przez gminę.

Wykres 39. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

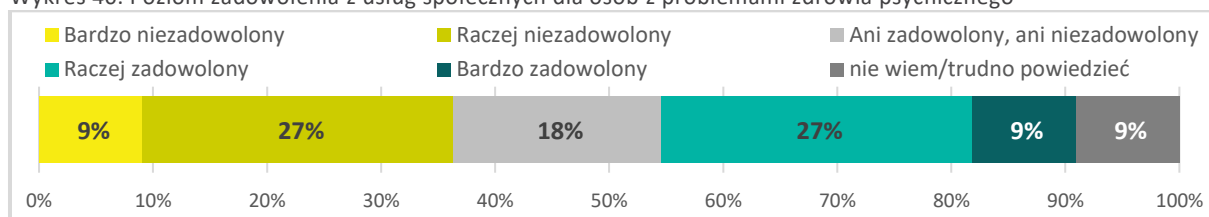

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gminy Otwock w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- stacjonarnych, całodobowych ośrodków wsparcia
- dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

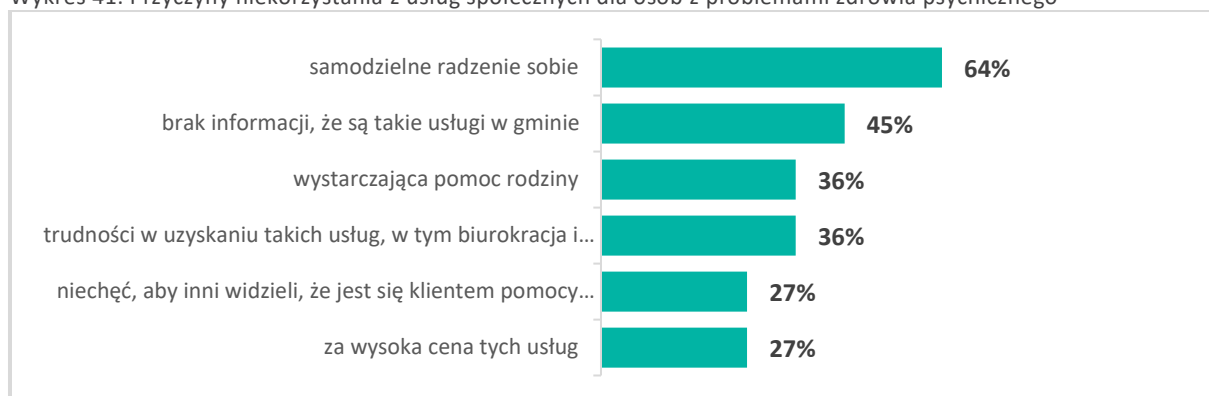
Wykres 40. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gminy Otwock korzystających z usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego opinie na temat zadowolenia z poziomu ich świadczenia są ambiwalentne (36% zadowolonych i 36% niezadowolonych).

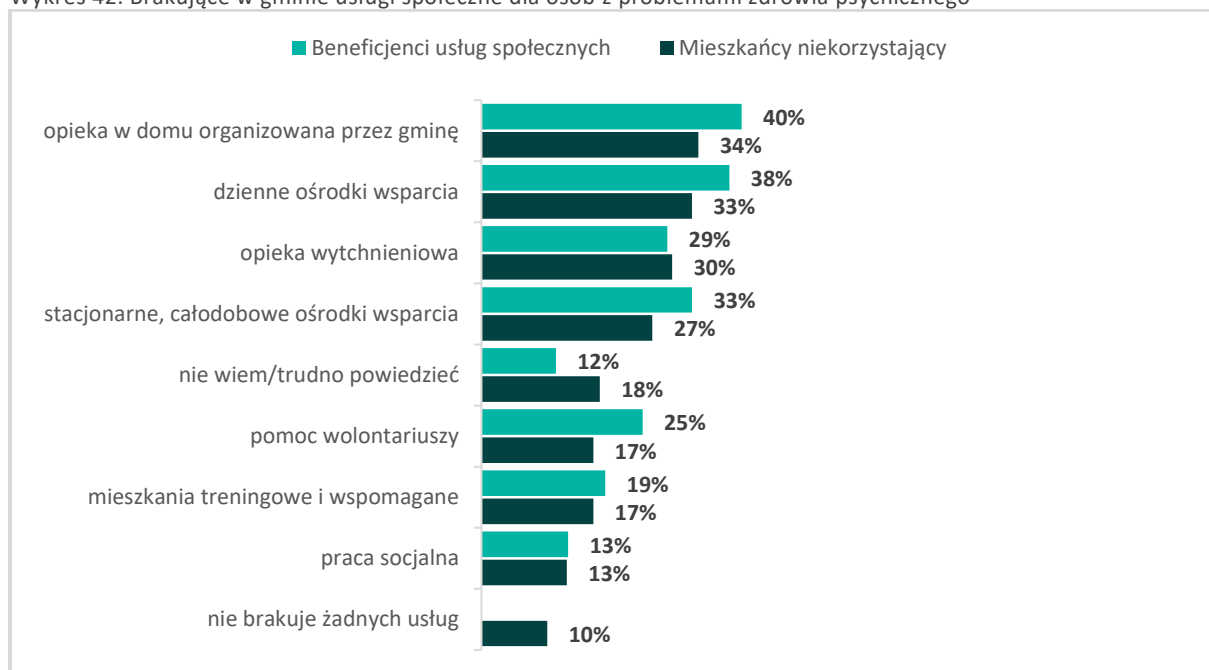
Wykres 41. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z problemami zdrowia psychicznego, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: samodzielne radzenie sobie (64% ankietowanych) oraz brak informacji, że są takie usługi w gminie (45% ankietowanych).

Wykres 42. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

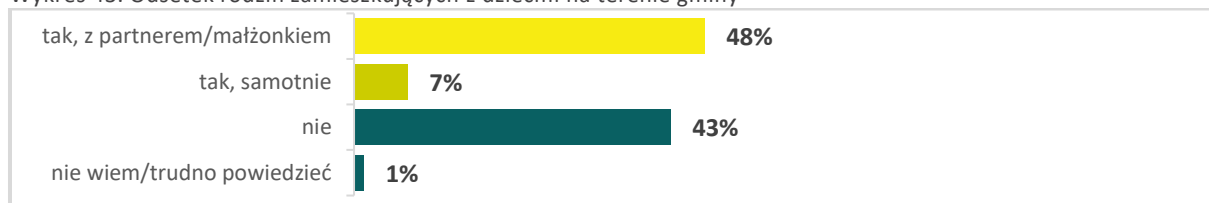
Zdaniem beneficjentów i pozostałych mieszkańców gminy Otwock najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- opieka w domu organizowana przez gminę
- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

5. Usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla rodzin z dziećmi.

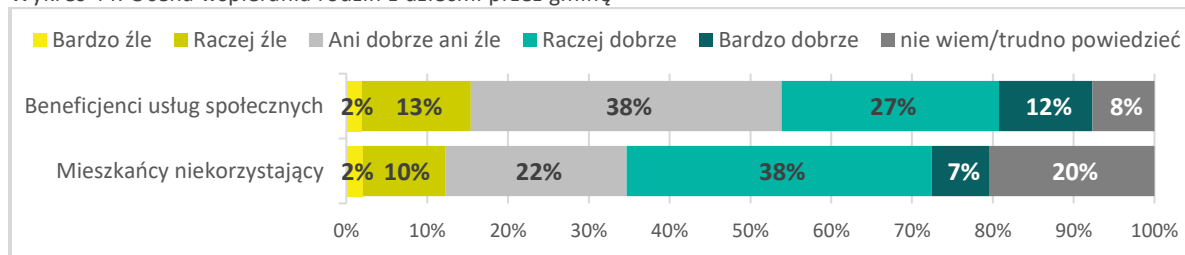
Wykres 43. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Otwock 48% ankietowanych stanowiły rodziny z dziećmi. Dodatkowo 7% uczestników badania przyznało, że mieszka samotnie z dziećmi, natomiast 43% nie posiada dzieci.

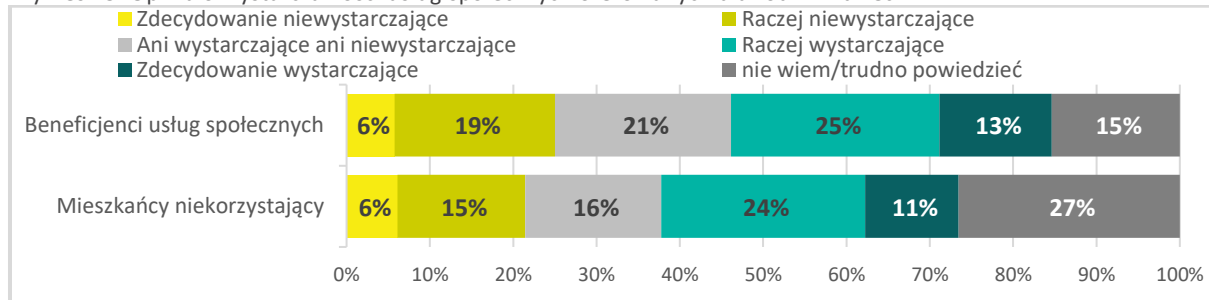
Wykres 44. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Otwock dobrze wspiera rodziny z dziećmi (39% beneficjenci usług społecznych, 45% niekorzystający z nich).

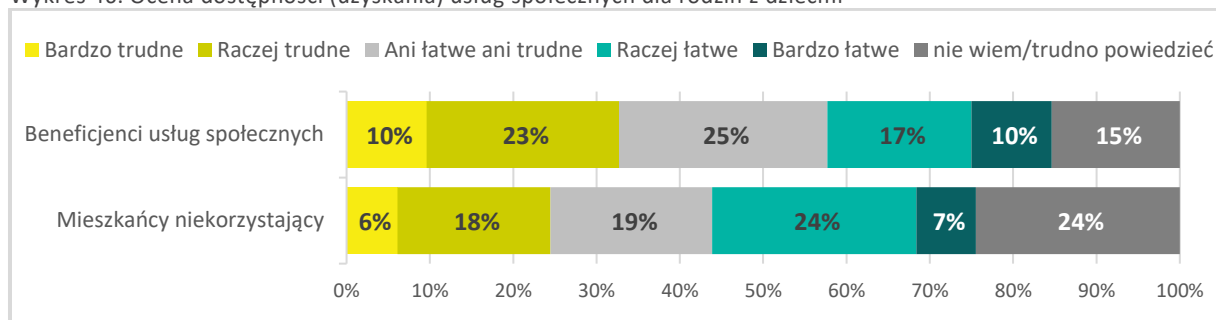
Wykres 45. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia o tym, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminę Otwock są wystarczające (38% beneficjenci usług społecznych, 35% niekorzystający z nich).

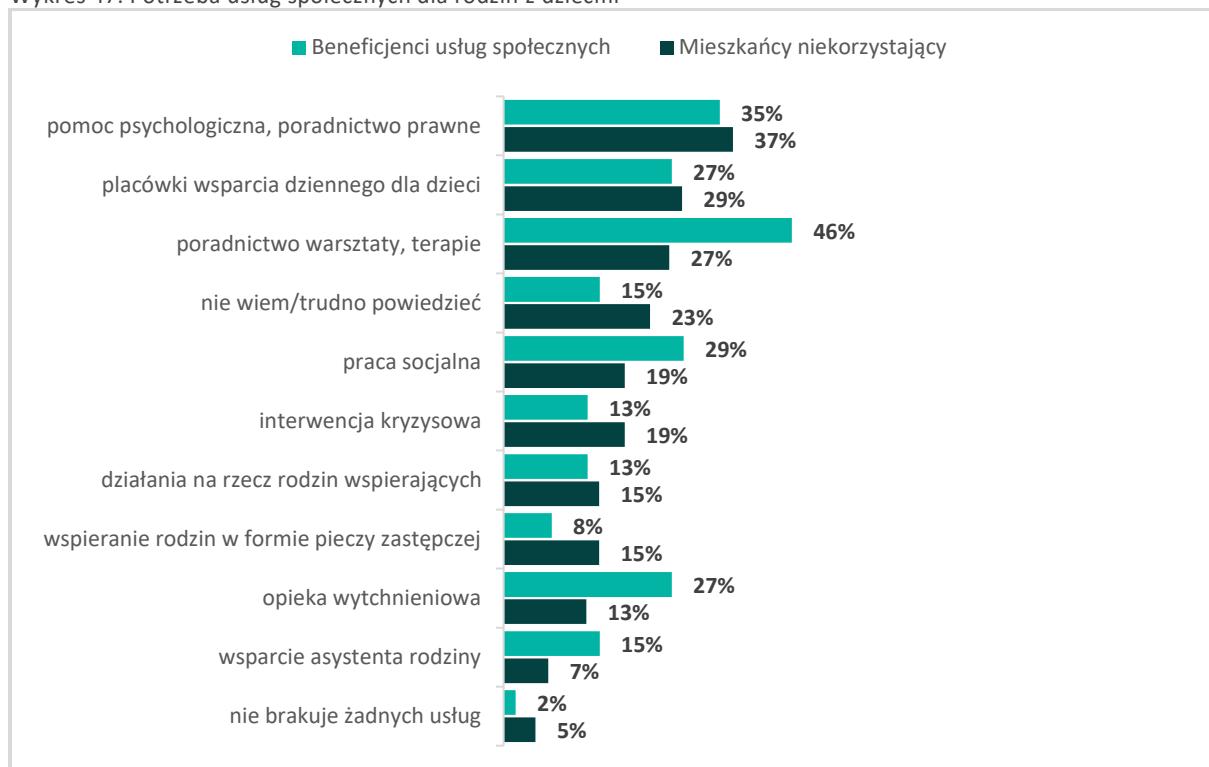
Wykres 46. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o stopniu trudności w uzyskaniu usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gminy Otwock jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych częściej przyznają, że uzyskanie ww. usług jest łatwe (27% ankietowanych) niż jest trudne (23% badanych). Natomiast mieszkańcy niekorzystający ze wsparcia usług społecznych mają odwrotne zdanie (31% ankietowanych uznało, że jest łatwe, 24% badanych, że jest trudne).

Wykres 47. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi

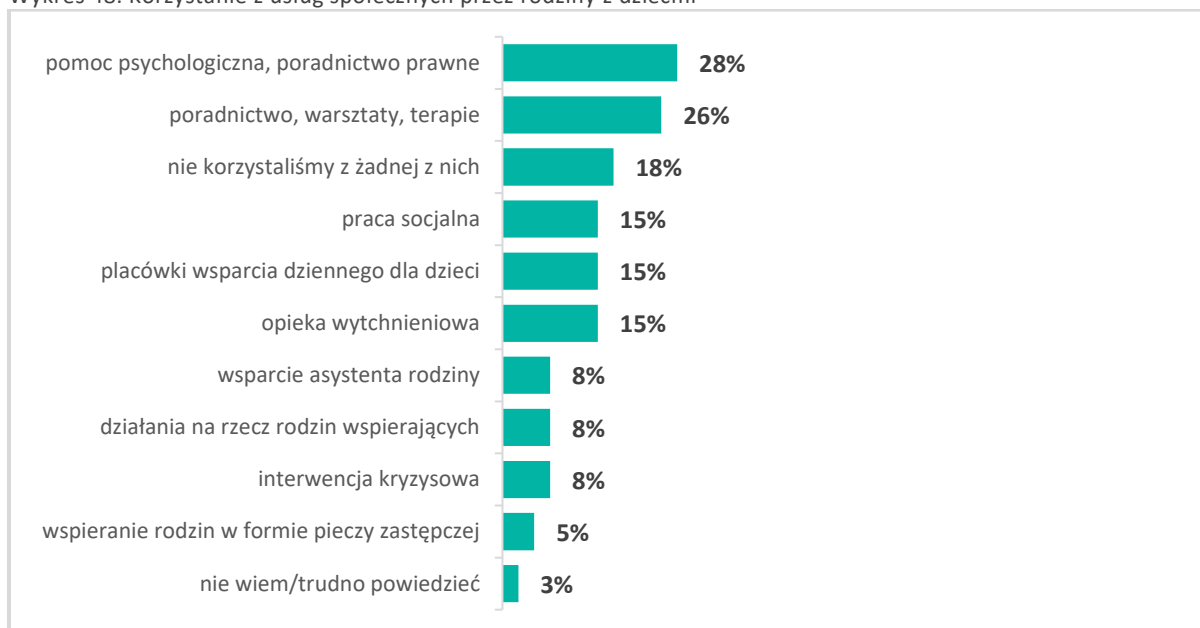
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Otwock najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- poradnictwo, warsztaty, terapie
- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne

- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

Wykres 48. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi

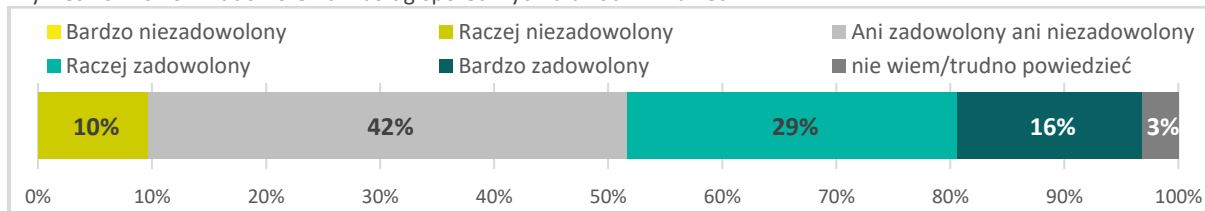

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że najczęściej rodziny z dziećmi z terenu gminy Otwock w ciągu ostatnich 3 lat korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- poradnictwa, warsztatów, terapi.

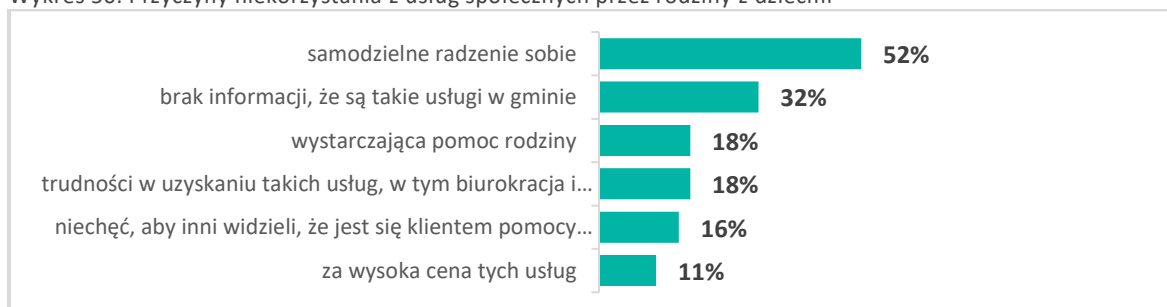
Wykres 49. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gminy Otwock korzystających z usług społecznych dla rodzin z dziećmi większość wyraziło swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (45% zadowolonych do 10% niezadowolonych).

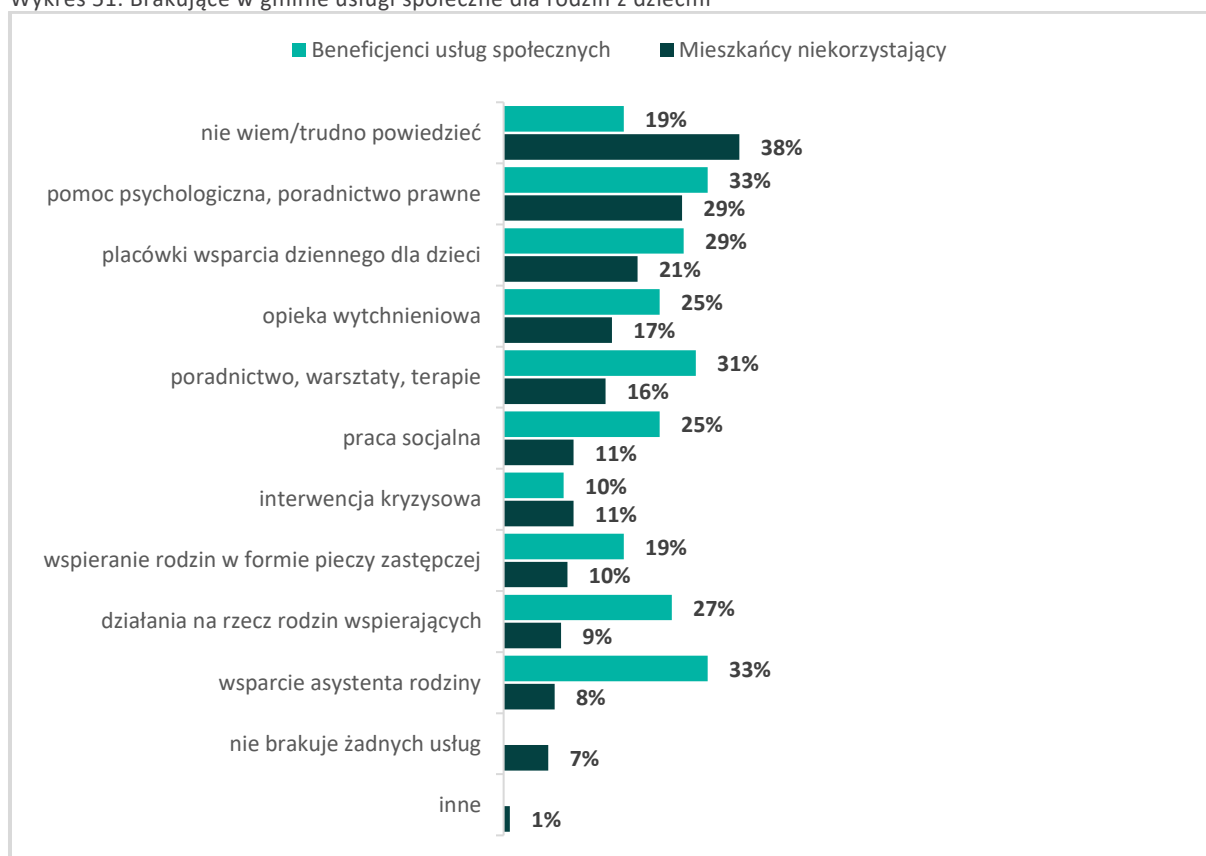
Wykres 50. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Rodziny z dziećmi, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: radzenie sobie samodzielnie z problemami (52% ankietowanych) oraz brak informacji, że są takie usługi na terenie gminy (32% badanych).

Wykres 51. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

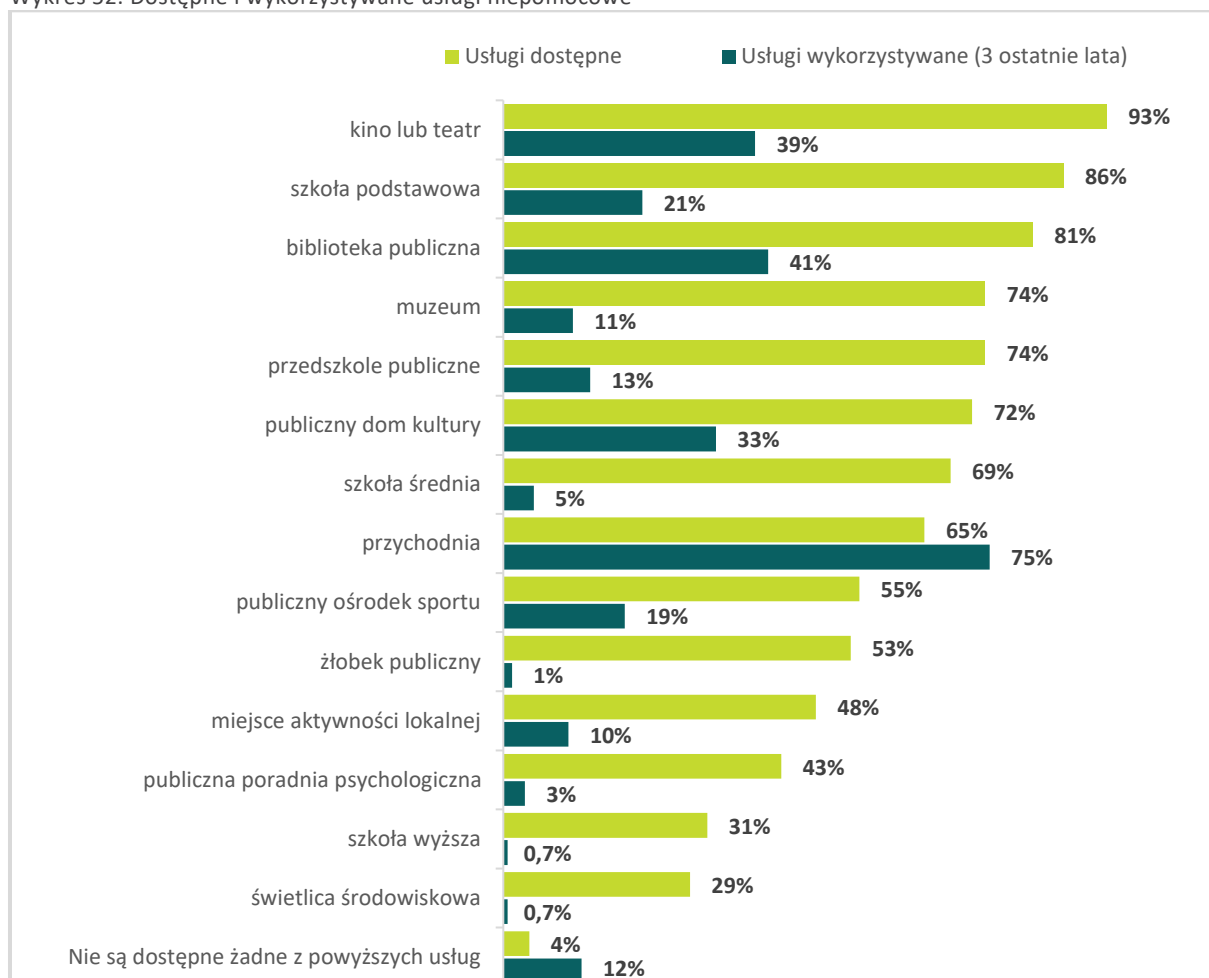
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- poradnictwo, warsztaty, terapie
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

6. Usługi niepomocowe dostępne w gminie

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o realizowanych na jej terenie usługach niepomocowych.

Wykres 52. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem mieszkańców gminy Otwock na jej terenie są dostępne różne niepomocowe usługi społeczne. Najczęściej wskazywane to:

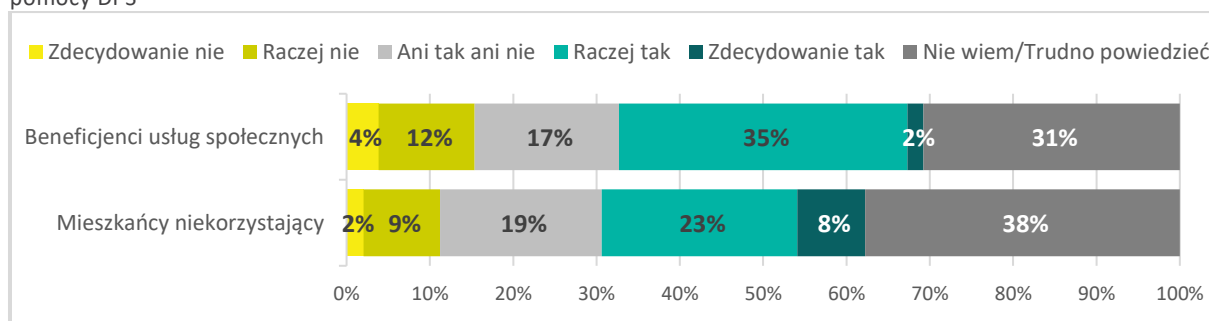
- kino lub teatr (93% ankietowanych)
- szkoła podstawowa (86% ankietowanych)
- biblioteka publiczna (81% ankietowanych)
- muzeum (74% ankietowanych)
- przedszkole publiczne (74% ankietowanych)
- publiczny dom kultury (72% ankietowanych)
- szkoła średnia (69% ankietowanych)
- przychodnia (65% ankietowanych)
- żłobek publiczny (53% ankietowanych).

Natomiast najczęściej wykorzystywaną w ciągu ostatnich 3 lat usługą społeczną według respondentów jest przychodnia (75% badanych) oraz biblioteka (41% badanych).

7. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Otwock o potrzebie zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych.

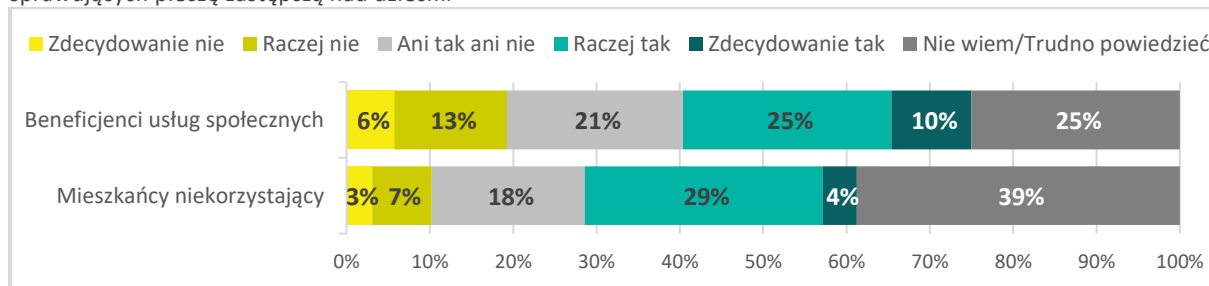
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Otwock przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które potrzebują wsparcia w postaci umieszczenia ich w domu pomocy społecznej wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (37% beneficjenci usług społecznych, 31% niekorzystający z nich).

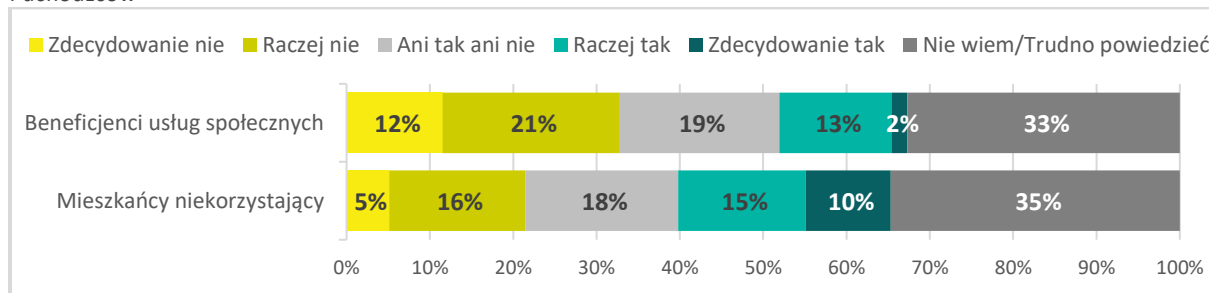
Wykres 54. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Otwock przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (35% beneficjenci usług społecznych, 33% niekorzystający z nich).

Wykres 55. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Otwock w przypadku większego zaangażowania się instytucji powiatowych w usługi społeczne dla cudzoziemców i uchodźców opinie były podzielone. Beneficjenci usług społecznych rządziej przyznają, że należy wzmocnić takie działania (33% nie wymagają wzmocnienia, 15% wymagają wzmocnienia), natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych mają odwrotne zdanie (21% nie wymagają wzmocnienia, 25% wymagają wzmocnienia).

ROZDZIAŁ III

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SPOŁECZNE W GMINIE OTWOCK

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

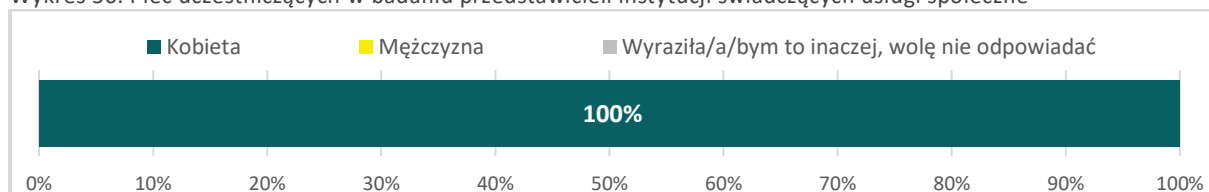
1. Metodologia badania

W ramach niniejszej diagnozy zostało również przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS badanie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w październiku i listopadzie 2024 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne (Ankieta 2 w Załączniku). W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **W gminie Otwock przeprowadzono 4 wywiady z przedstawicielami** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie przedstawicieli instytucji). Liczebność jest zbyt mała do wykonania analiz ilościowych ($n < 30$), dlatego dane mają charakter jakościowy.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, stanowiska, stażu pracy, podmiotu prowadzącego, nazwy instytucji. Grupa ta uczestniczyła w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w gminie Otwock.

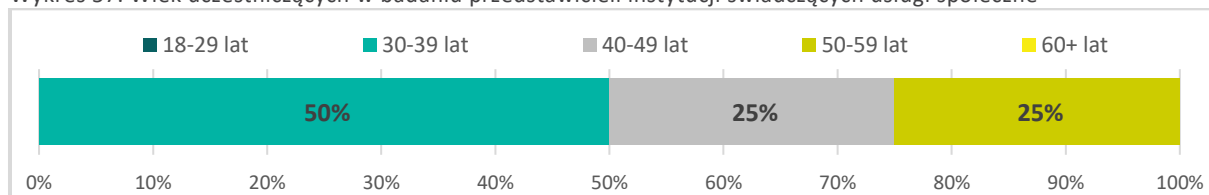
Wykres 56. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu dominującą grupą respondentów pod kątem płci były kobiety (stanowiły 100% badanych).

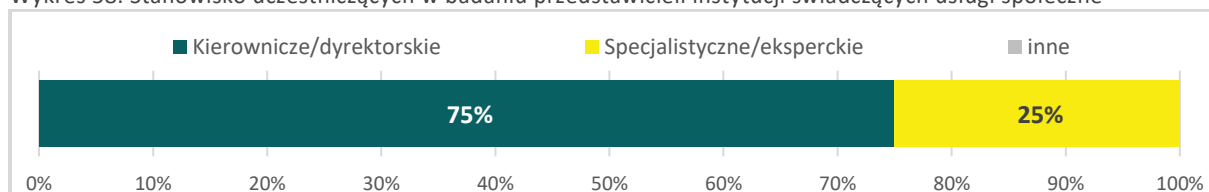
Wykres 57. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów reprezentowali oni tylko trzy grupy wiekowe, wśród których dominującą grupą były osoby w wieku 30-39 lat (50%).

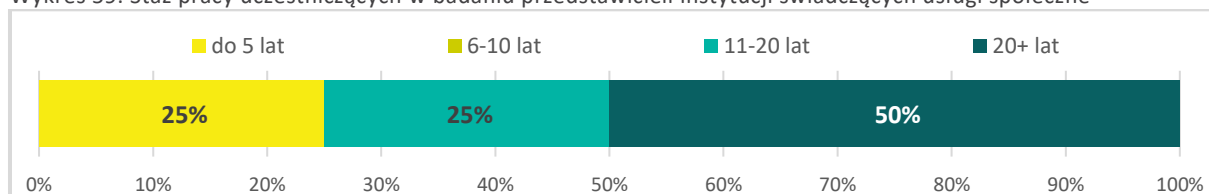
Wykres 58. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stanowiska respondentów reprezentowali oni tylko dwie grupy zawodowe, wśród których dominującą byli kierownicy/dyrektorzy (75% ankietowanych).

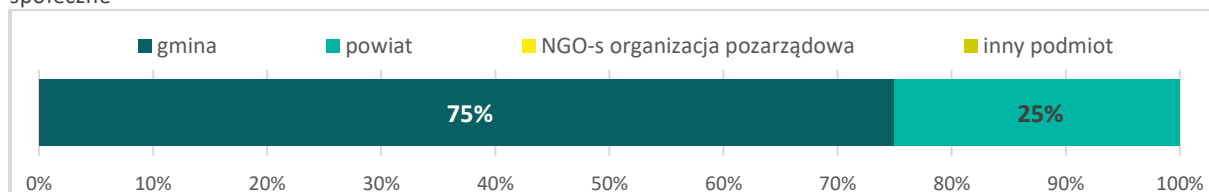
Wykres 59. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stażu pracy respondentów reprezentowali oni trzy grupy doświadczenia, wśród których dominującą była ta w przedziale 20+ lat (50% ankietowanych).

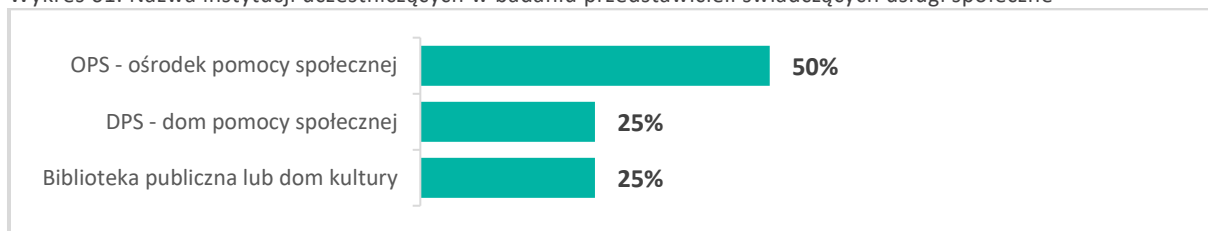
Wykres 60. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku podmiotu prowadzącego dla instytucji uczestniczących w badaniu zostały zidentyfikowane dwa podmioty i była to gmina oraz powiat.

Wykres 61. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne

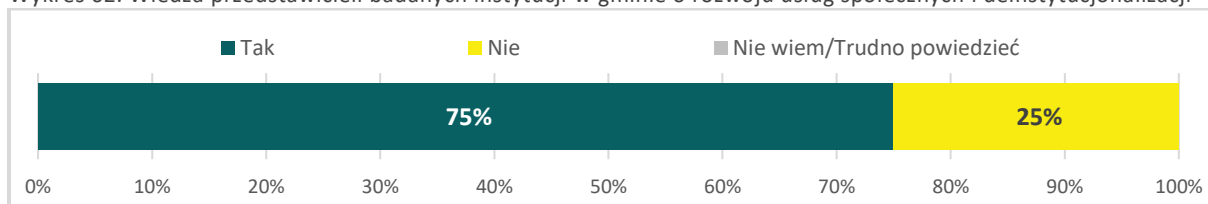
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku nazwy instytucji uczestniczących w badaniu zostały zidentyfikowane trzy podmioty: ośrodek pomocy społecznej, dom pomocy społecznej oraz biblioteka lub dom kultury.

II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne w zakresie ich podejścia do rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

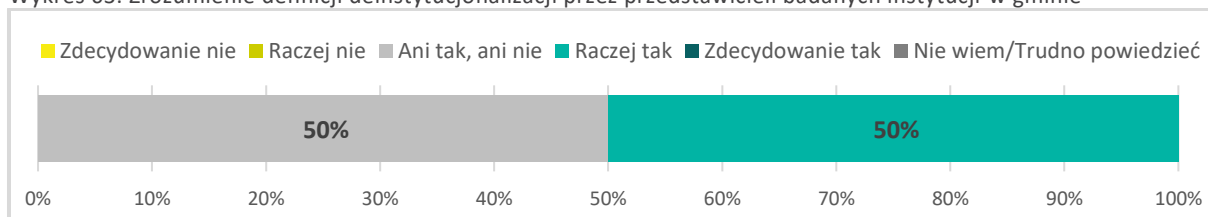
Wykres 62. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Większość przedstawicieli badanych instytucji w gminie mają wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanym pojęciem deinstytucjonalizacji.

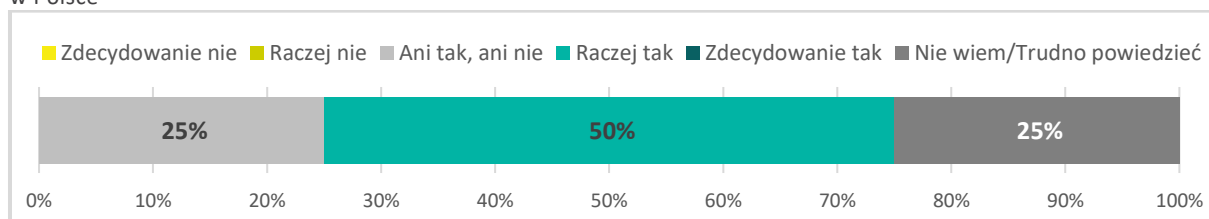
Wykres 63. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Deinstytucjonalizacja praktyk pomocowych to proces przechodzenia od organizowania wsparcia opartego na rozwiązaniach zakładowych, w których kluczową rolę odgrywają placówki całodobowe długookresowego pobytu, do organizowania wsparcia w sposób środowiskowy, z wykorzystaniem infrastruktury usług społecznych i innych zasobów społeczności lokalnych (M. Rymśa, 2022). Ta definicja jest zrozumiała dla połowy respondentów uczestniczących w badaniu.

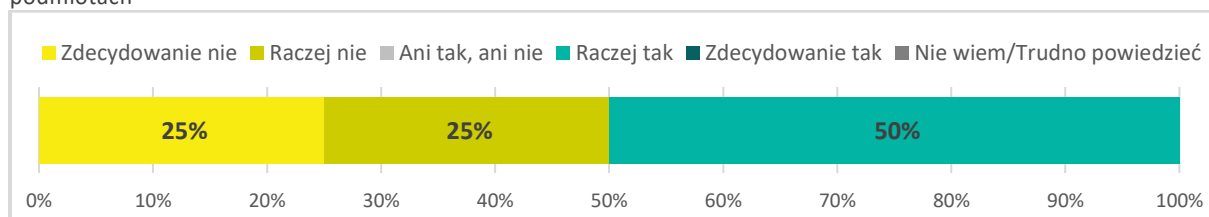
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Dwóch z czterech przedstawicieli badanych instytucji podziela zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

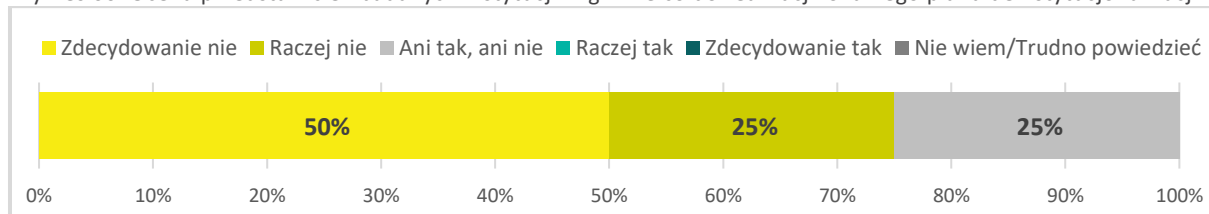
Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Dwóch z czterech przedstawicieli instytucji przyznało, że ich podopieczni i personel wyrażali potrzebę rozwoju środowiskowych usług społecznych w tych podmiotach.

Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji

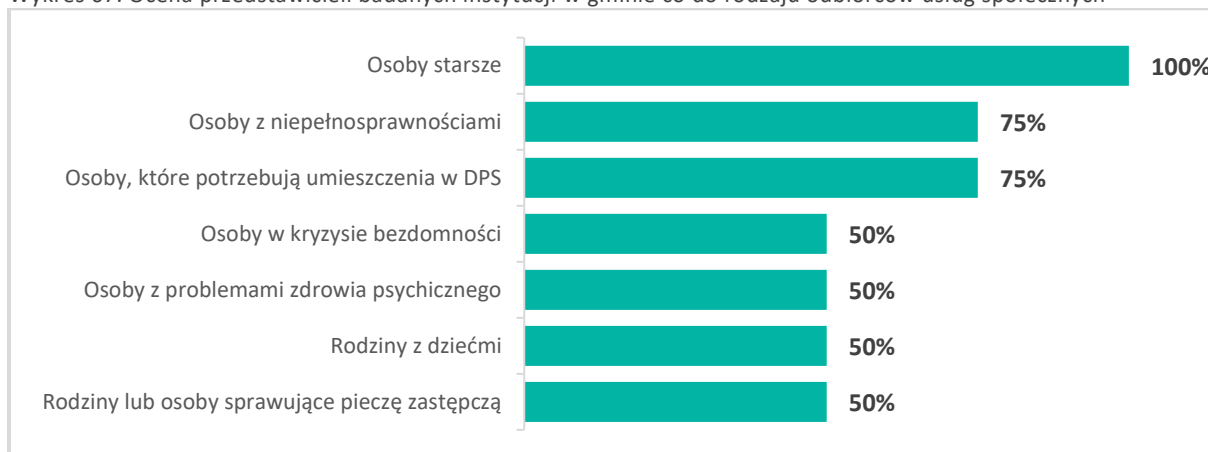
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Według 3 przedstawicieli badanych instytucji zlokalizowanych w gminie Otwock w gminie jest realizowany lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych.

III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne dla poszczególnych grup beneficjentów, a także problemy w rozwoju i gotowości podmiotów do rozwoju tych usług.

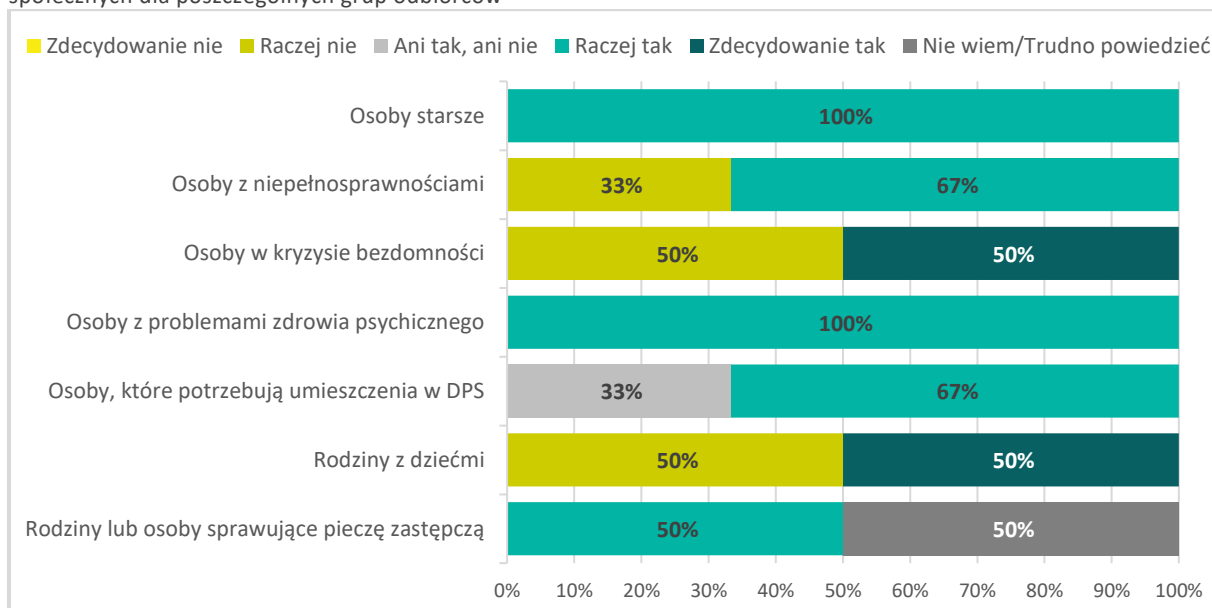
Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Badane instytucje świadczą usługi społeczne głównie dla następujących grup: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby, które potrzebują umieszczenia w DPS.

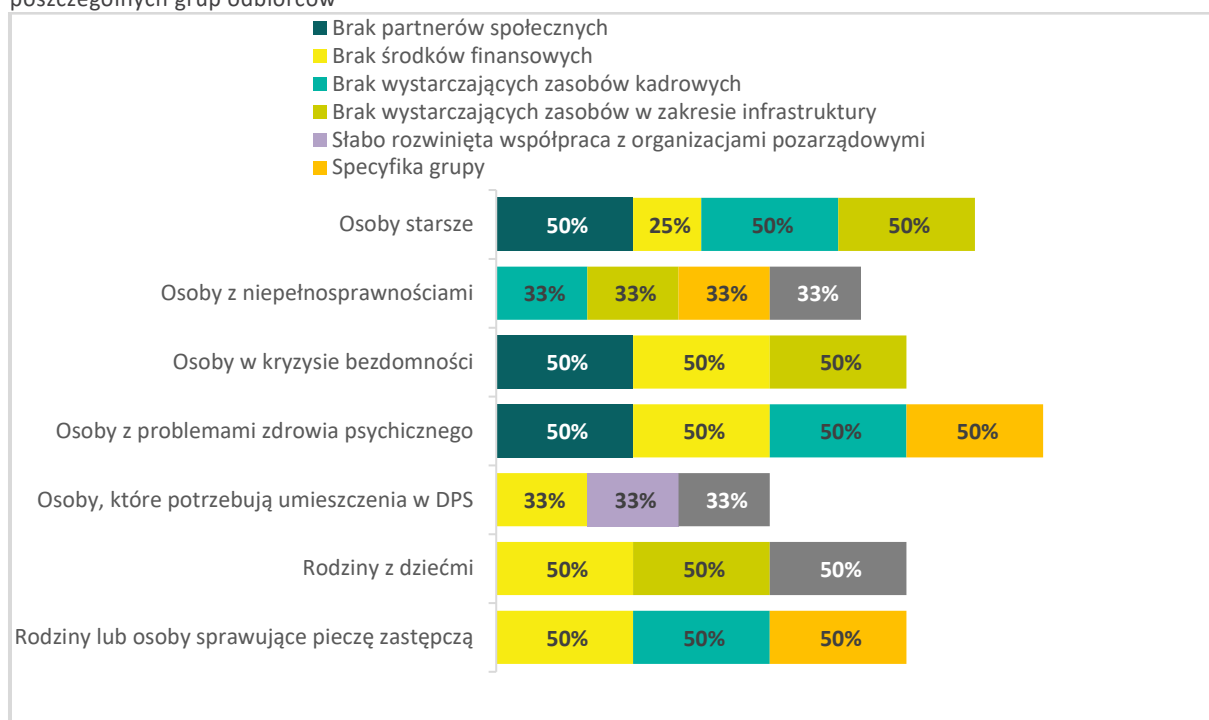
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, osoby starsze, osoby, które potrzebują umieszczenia w DPS, osoby z niepełnosprawnościami (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

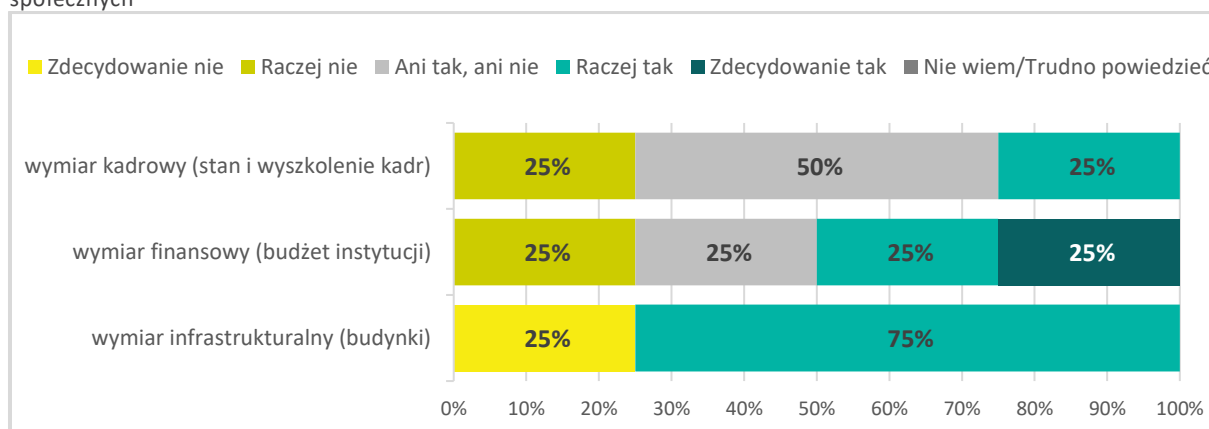
Wykres 69. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w gminie Otwock to: brak środków finansowych, brak wystarczających zasobów kadrowych oraz brak wystarczających zasobów w zakresie infrastruktury.

Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

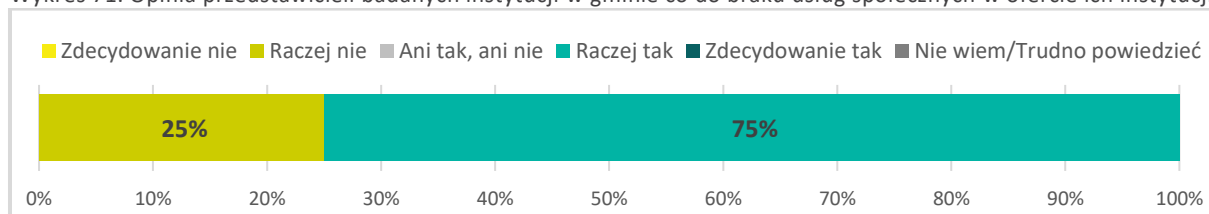
Instytucje zgłaszają umiarkowaną gotowość do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) –raczej niegotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – raczej niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – raczej gotowe.

IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.

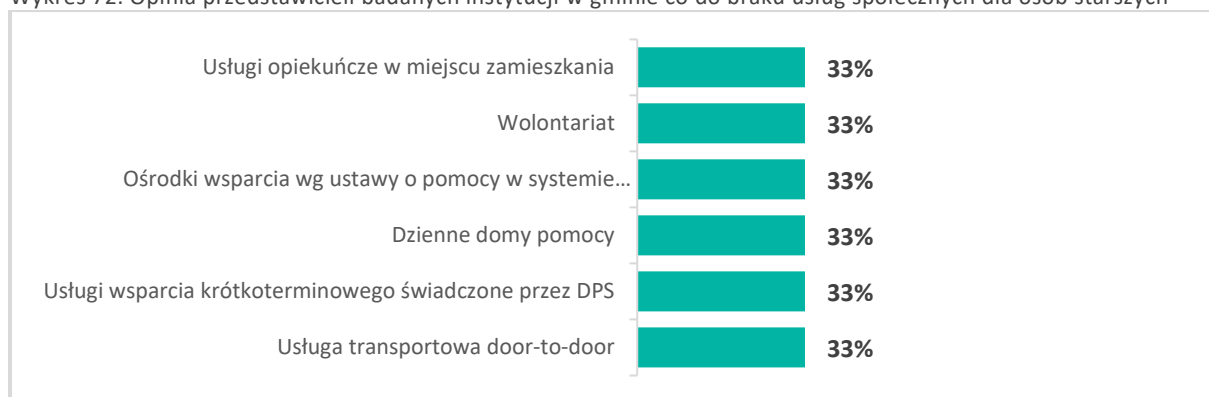
Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje jeszcze usług społecznych, które mogłyby lepiej odpowiadać na potrzeby beneficjentów.

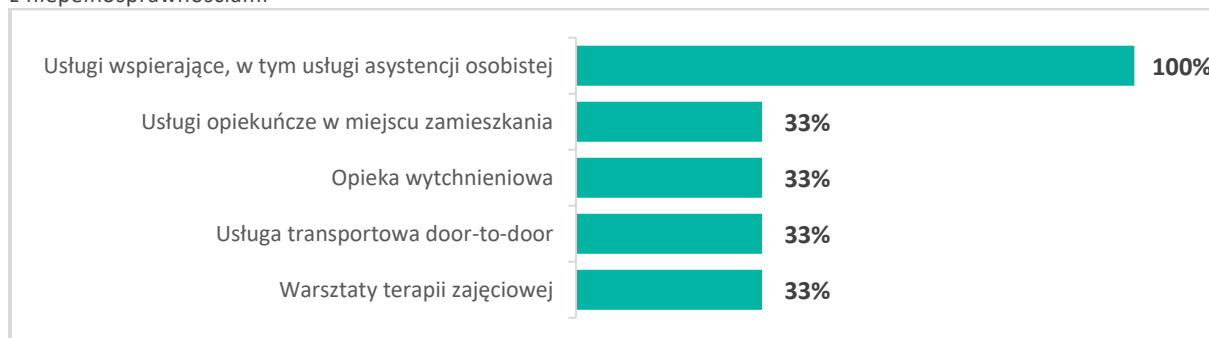
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób starszych w postaci: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę, wolontariatu, ośrodków wsparcia, dziennych domów pomocy, usług wsparcia krótkoterminowego świadczonego przez DPS, usług transportowych door-to-door.

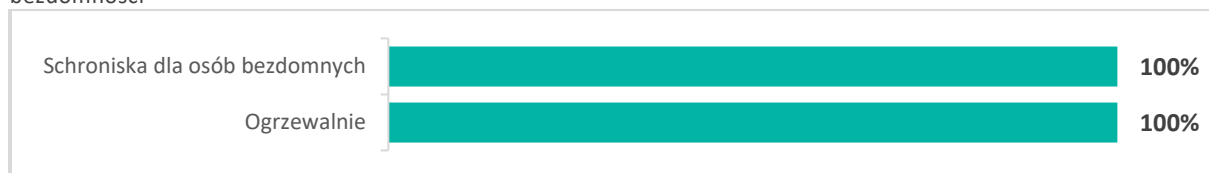
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w postaci: usług wspierających, w tym usług atencji osobistej.

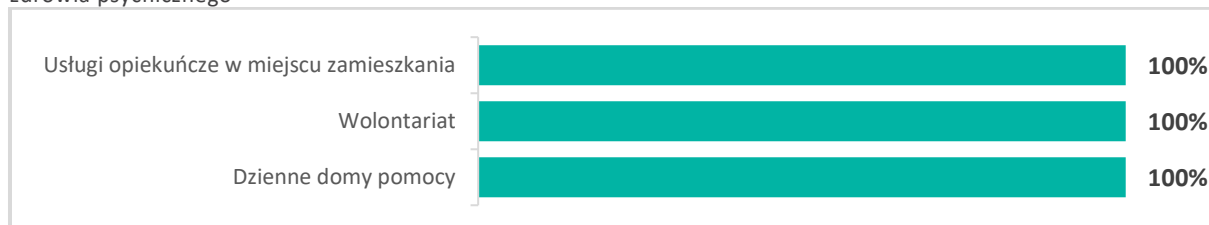
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem 1 z 3 przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w postaci: schroniska dla osób bezdomnych oraz ogrzewalni.

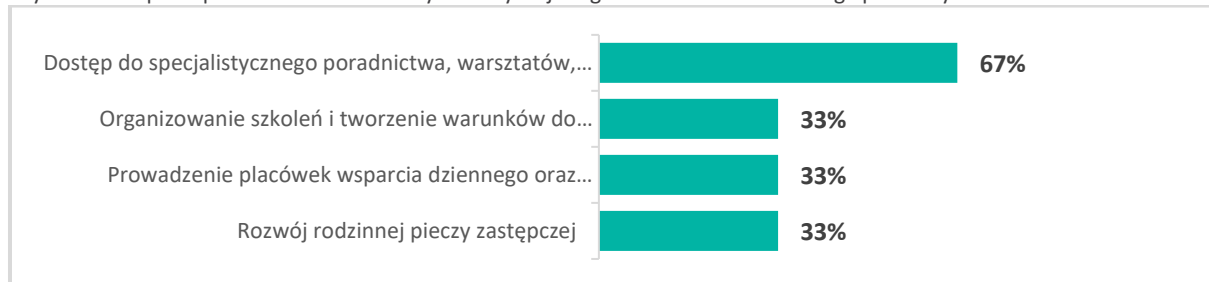
Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem 1 z 3 przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w postaci: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, wolontariatu, dziennych domów pomocy.

Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi

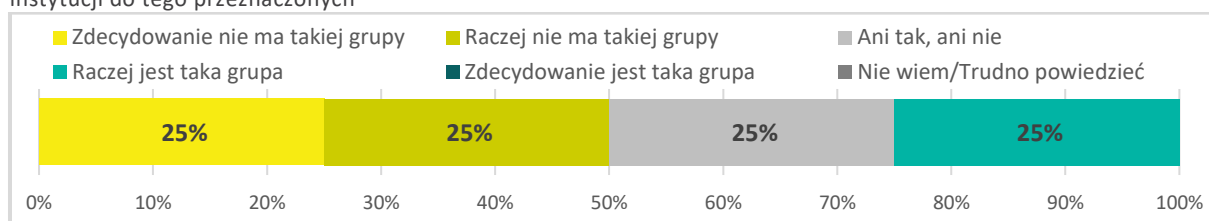

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób rodzin z dziećmi w postaci: dostępu do specjalistycznego poradnictwa, warsztatów.

Kliknij lub naciśnij tutaj, aby wprowadzić tekst.

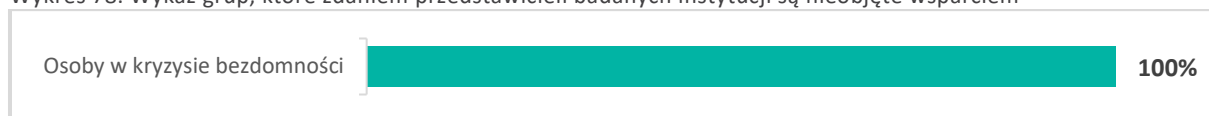
Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pracownicy przebadanych instytucji nie wskazują, że jakaś grupa społeczna nie jest objęta wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.

Wykres 78. Wykaz grup, które zdaniem przedstawicieli badanych instytucji są nieobjęte wsparciem

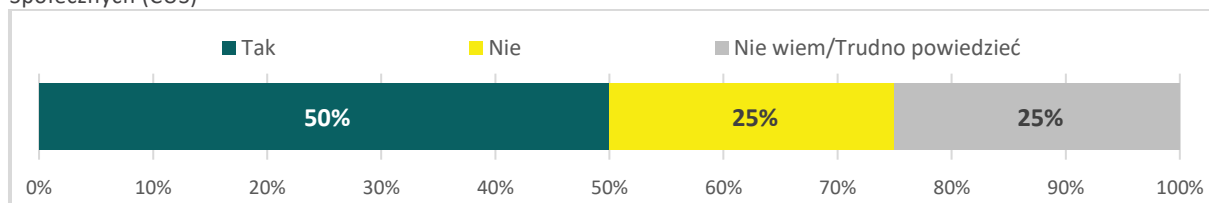
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Grupy społeczne nie objęte wsparciem instytucji gminy to: osoby w kryzysie bezdomności.

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS) na terenie gminy Otwock.

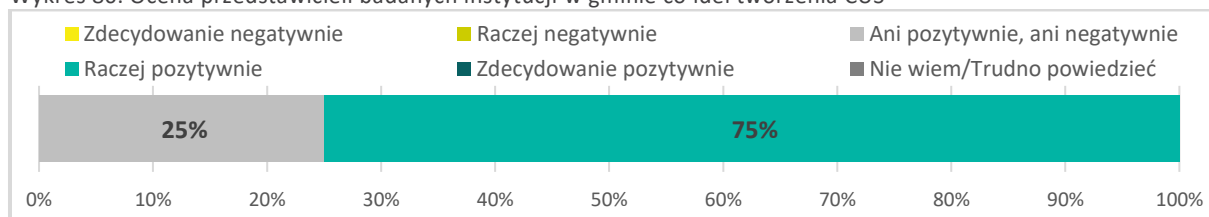
Wykres 79. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS)

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Dwóch z czterech przedstawicieli badanych instytucji w gminie Otwock słyszeli o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych.

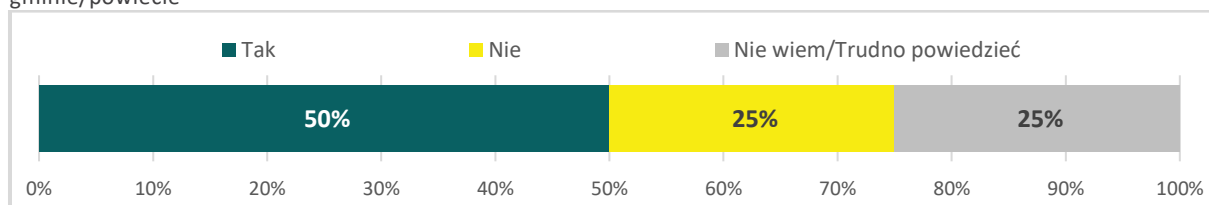
Wykres 80. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Centrum Usług Społecznych to jednostka organizacyjna gminy utworzona dla jednej lub co najmniej dwóch gmin w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług, zgodnie z Art. 9. ustawy o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. Przedstawiciele badanych instytucji pozytywnie oceniają ideę tworzenia Centrum Usług Społecznych w gminie Otwock.

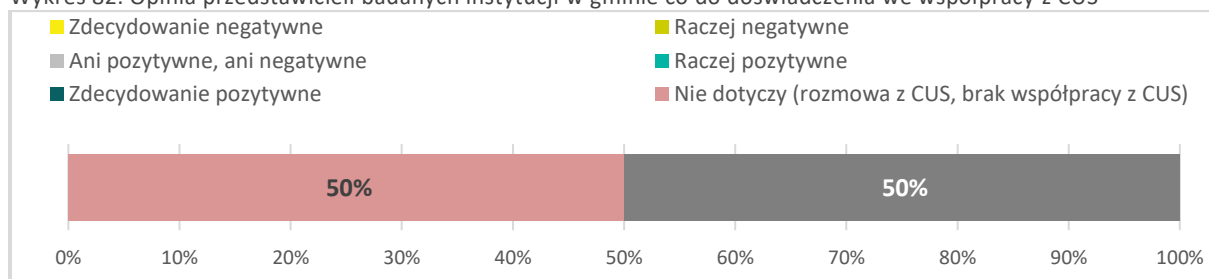
Wykres 81. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Dwóch z czterech przedstawicieli instytucji przyznało, że w ich gminie lub powiecie funkcjonuje Centrum Usług Społecznych.

Wykres 82. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do doświadczenia we współpracy z CUS

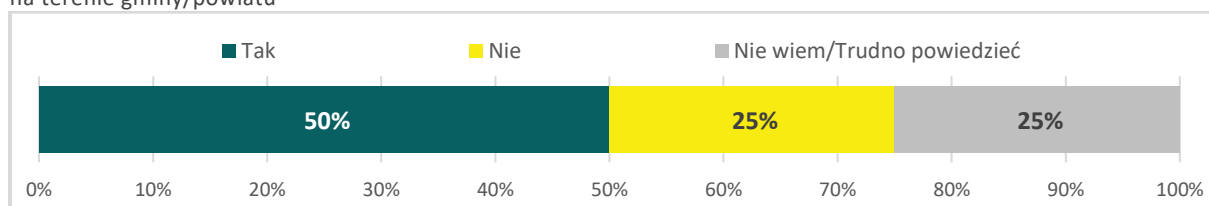
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Przedstawiciele badanych instytucji w gminie nie ocenili doświadczenia we współpracy z CUS ze względu na brak takich kontaktów.

VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy Otwock.

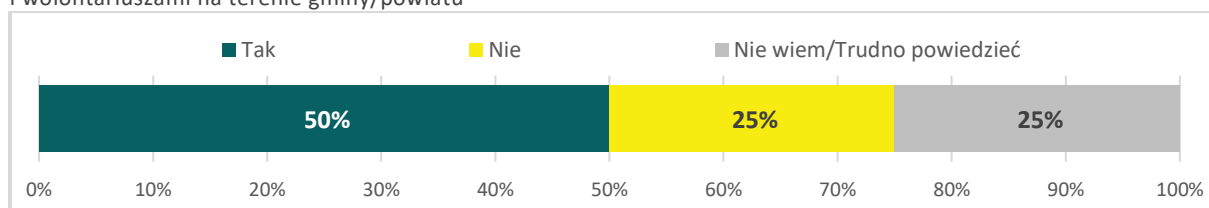
Wykres 83. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Dwóch z czterech przedstawicieli instytucji przyznało, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe.

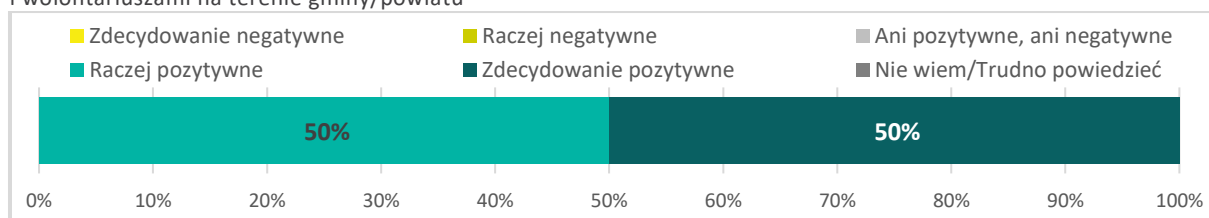
Wykres 84. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Dwóch z czterech przedstawicieli badanych instytucji, którzy mają świadomość działania na ich terenie organizacji pozarządowych, deklaruje doświadczenie współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi.

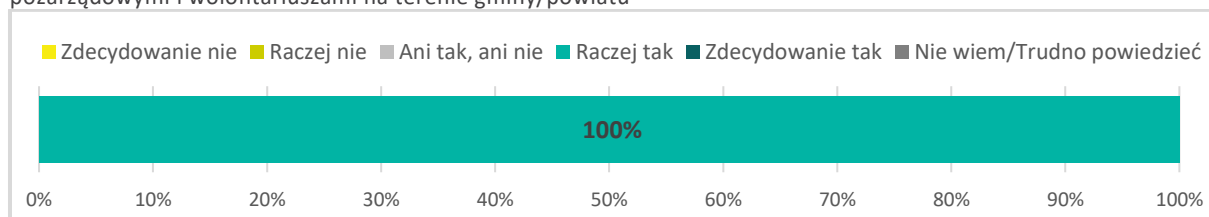
Wykres 85. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu są pozytywne.

Wykres 86. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Instytucje, które nie mają doświadczenia współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi byłyby zainteresowane nawiązaniem współpracy z nimi.

SPIS TABEL

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w gminie Otwock w 2023 r.	16
Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w gminie Otwock w 2023 r.	17
Tabela 3. Kapitał społeczny w gminie Otwock w 2023 r.	17
Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie gminy Otwock	18
Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy Otwock	18
Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Otwock	18
Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie gminy Otwock.....	19
Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku	20
Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku w podziale na wiek i płeć.....	20
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w gminie Otwock w 2023 roku.....	21

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów	27
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów	27
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów	27
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów	27
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów	28
Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów	28
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych	28
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę	29
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych	29
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych	29
Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych	30
Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze	30
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych	31
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze	31
Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych	31
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych	32
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę	32
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami	33
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	33
Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami	33
Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami	34
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	34
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami	35
Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami	35
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	36
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę	36
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności	37
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	37
Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności	37
Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności	38
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	38
Wykres 32. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności	38
Wykres 33. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności	39
Wykres 34. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych	39

Wykres 35. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę	40
Wykres 36. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie	40
Wykres 37. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	40
Wykres 38. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie.....	41
Wykres 39. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	41
Wykres 40. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego .	42
Wykres 41. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	42
Wykres 42. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	42
Wykres 43. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy	43
Wykres 44. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę	43
Wykres 45. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi	43
Wykres 46. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi	44
Wykres 47. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi	44
Wykres 48. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi	45
Wykres 49. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi	45
Wykres 50. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi	45
Wykres 51. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.....	46
Wykres 52. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe.....	47
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS	48
Wykres 54. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi.....	48
Wykres 55. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców	48
Wykres 56. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne	50
Wykres 57. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	51
Wykres 58. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	51
Wykres 59. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	51
Wykres 60. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne.....	51
Wykres 61. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne	52
Wykres 62. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	52
Wykres 63. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie	52
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce	53

Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach	53
Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji	53
Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych	54
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców	54
Wykres 69. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców	55
Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych	55
Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.....	56
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych	56
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami	56
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności	57
Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	57
Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi	57
Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych	58
Wykres 78. Wykaz grup, które zdaniem przedstawicieli badanych instytucji są nieobjęte wsparciem	58
Wykres 79. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS)	58
Wykres 80. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS.....	58
Wykres 81. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie.....	59
Wykres 82. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do doświadczenia we współpracy z CUS.....	59
Wykres 83. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu	59
Wykres 84. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu	60
Wykres 85. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.....	60
Wykres 86. Zainteresowanie przedstawicieli badanych instytucji do nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.....	60